

American Chamber of
AMCHAM
Commerce in Azerbaijan

Azərbaycanda İşgüzar Mühitin Təkmilləşdirilməsinə dair Müşahidələr və Tövsiyələr

Azərbaycanda Amerika Ticaret Palatası
Landmark, 2-ci mərtəbə
Xaqqani küçəsi 45A
Az1010 Bakı, Azərbaycan
Tel.: (99412) 497 13 33
Fax: (99412) 497 10 91
chamber@amchamaz.org
www.amchamaz.org

İÇİNDƏKİLƏR

I BÖLMƏ - GİRİŞ	5
II BÖLMƏ – VERGİTUTMALAR	7
01. Fiziki şəxslərin gəlir vergisi	7
02. Sosial Sığorta ödənişləri	8
03. ƏDV-nin əvəzləşdirilməsi	9
III BÖLMƏ – BANK, MALİYYƏ VƏ SİĞORTA İŞİ	12
01. Banklar vergi agentlikləri qismində	12
02. Təhlükəsizliyin təmin edilməsi - girov və ipotekalar	12
03. Kredit Bürosunun inkişaf etdirilməsi	13
04. Vəsaitlərin beynəlxalq köçürmələri	14
05. Daxili bank kreditlərinin təsdiqi	14
06. AMB mühasibat uşağı və hesabatının BMHS ilə uyğunlaşdırılması	15
07. Azerbaycanın yerli qiymətli kağızlarının xaricdə yerləşdirilməsi	15
08. İstiqrəzələrin emissiyasında məhdudiyyətlər	16
09. Xarici müəssisələr üçün manat hesabları	16
10. Bankda mühüm iştirak payının əldə edilməsinin səhmdarlar tərəfindən təsdiq edilməsi	16
11. Əlavə Maliyyə bazarları	17
12. Xarici banklara ödənişlər üzrə gəlir vergisi	17
13. Emissiya gəliri üzrə vergitutma	17
14. Sığorta - Maliyyə Xidmətlərinin (vergi) mahiyyəti	18
15. Sığorta müqavilələri	18
16. Həyatın sığortalanması, bədbəxt hadisədən sığortalanma və təqaüd əmanətləri (Vergi)	19
IV BÖLMƏ – GÖMRÜK	21
01. Beynəlxalq standartlar	21
02. Ətraflı gömrük təlimatları	22
03. Hesabatların təqdim edilməsi və sənədlərin qeydiyyatının şəffaflığı	22
V BÖLMƏ - RABİTƏ	25
01. Müstəqil tənzimləyici orqan	25
02. Özəlləşdirmə	25

03. Mobil rabitə bazarında rəqabət.....	26
04. Rominq tarifləri	26
05. Yeni Nəsil Şəbəkələr (NGN)	26
06. Poçt İdarələrində Xidmətin Keyfiyyəti.....	27
VI BÖLMƏ - İNFORMASIYA TEKNOLOGİYALARI (IT)	29
01. Gömrük Rüsumları	29
02. Elektron Azərbaycan: elektron hökumət	29
03. Elektron Azərbaycan: elektron ticarət	30
04. Əqli mülkiyyət hüquqları	30
VII BÖLMƏ – ƏMƏK	32
01. Müavinətlərin daha effektiv qaydada ödənilməsi və aqressiv xarakterli təftişlərin azaldılması.....	32
02. Əmək Məcəlləsinin 144-cü maddəsinə əsasən məzuniyyətlər üçün pul əvəzinin verilməsi	32
03. Yaşamaq və əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün icazələrin müddətləri; Vizalar	33
04. Əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmaq və yaşamaq üçün icazələrin müddətinin uzadılması üçün sənədlərin yenidən təqdim edilməsi	35
VIII BÖLMƏ – TURİZM	37
01. Viza qaydaları	37
02. Bakı şəhərində ictimai nəqliyyat	37
03. Hava limanında turizm məlumatlandırma və müəyyən marşrut üzrə nəqliyyat xidmətləri.....	38
04. Hava limanında taksi xidməti.....	38
05. Hava limanında iaşə xidmətləri və işçi heyəti	39
06. Hava limanında “WiFi” xidmətləri.....	39
07. Etibarlı məlumat toplama sisteminin olmaması	39
08. Dəmir yolu və şəhərlərarası avtobus xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi	40
09. Azərbaycanın regionlarında turizm.....	40
IX BÖLMƏ – KORRUPSIYA	43
01. Korrupsiya ümumilikdə	43
02. “İnhisarçılıq” vasitəsilə korrupsiya	44
03. Məhkəmə sisteminin müstəqilliyi və toxunulmazlığı	45

 GİRİŞ

I BÖLMƏ - GİRİŞ

Azərbaycanda Amerika Ticarət Palatası hesab edir ki, Azərbaycan Hökumətinin qeyri-enerji sektorunda islahatların aparılmasına yönəlmış təqdirəlayiq proqramları şəffaf rəqabətin inkişaf etməsinə şərait yaratmaq üçün daha çox sahələri əhatə etməlidir və uğurlu olması üçün daha sürətli templərlə icra edilməlidir. Biznes sektorunun uğurlu və vaxtınlı transformasiyası sayəsinə Azərbaycanın əldə edəcəyi faydaların maksimuma çatdırılması məqsədilə, Amerika Ticarət Palatası böyük əhəmiyyət kəsb edən qeyri-enerji sektorunda artımın dəstəklənməsi üçün hökumətin həyata keçirdiyi tədbirlərin daha da inkişaf etdirilməsini və sürətlə genişləndirilməsini qətiyyətlə dəstəkləyir. Amerika Ticarət Palatası Hökumətin korrupsiya ilə mübarizəyə yönəlmış son tədbirlərini alqışlayır və biz hesab edirik ki, effektli şəkildə həyata keçirildiyi təqdirdə bu addımlar investisiya mühitinin əhəmiyyətli surətdə yaxşılaşdırıcı biler. Azərbaycanın beynəlxalq bazarda və xüsusilə də regiondakı qonşuları ilə rəqabət aparmaq potensialı ölkənin uğurlu inkişafının, rifahının və stabilliyinin ən yaxşı zəmanətidir. Əvvəlki illərdə olduğu kimi, biznes ictimaiyyətinin Hökumətə məsləhətlərin verilməsindən və onun dəstəklənməsindən ibarət olan məqsədlərini yerinə yetirməyə davam edərək, Amerika Ticarət Palatası Ağ Sənədin 2011-ci il üzrə təkrarını hazırlamışdır.

Biz inanırıq ki, neft və qaz satışından əldə edilən gəlirlərdən əhəmiyyətli dərəcədə asılılıq təhlükəsindən daha səmərəli qaydada qorunan bir Azərbaycan üçün dayanıqlı iqtisadi təhlükəsizlik və artım istiqamətində ən etibarlı yol ölkə üçün orta və uzun müddətli inkişaf planının hazırlanması və ona riayət edilməsidir. Bu cür planın hazırlanması ilə bağlı cavabdehlik Hökumətin üzərinə düşür, lakin həmin məqsədə hər bir milletin iqtisadi inkişafının əvəz olunmaz iştirakçısı olan biznes ictimaiyyətinin davamlı töhfəsi ilə nail olmaq mümkündür. Bu prosesə yardım etmək üçün, Amerika Ticaret Palatası nazirliklər və ya daha yüksək səviyyədə ciddi müzakirələrin aparılması üçün müntəzəm toplantıların təşkil edilməsi üçün Hökumət/Biznes Şurasının ən qısa bir zamanda yaradılmasını bir daha təkidlə xahiş edir. Həmin Şuranın məqsədi rəqabətə davamlı sahibkarlıq fəaliyyətini azaldan və ya Azərbaycandakı işgüzar mühitə digər şəkildə xələ yetirən problemləri həll etməkdən ibarət olmalıdır.

Dünyanın ən qabaqcıl təcrübəsinə uyğun olaraq, biznes ictimaiyyətinin məsləhətləşmə prosesində daha dolğun və daha səmərəli iştirakının təmin edilməsi istiqamətində ilk addım planlaşdırılmış qanunvericilik və ya tənzimləyici hərəkətlər haqqında məlumatın operativ və maneəsiz şəkildə yayılmasından ibarətdir. Bu məqsədlərə nail olmağa kömək etmək üçün biz, Milli Məclisdə xüsusi məntəqənin yaradılmasını tövsiyə edirik. Məntəqənin başlıca funksiyası Milli Məclisə müzakirə üçün təqdim edilən qanunvericilik aktlarının layihəsinin təklif edildikləri ilk gündən etibarən ictimaiyyətin (xüsusilə biznes və hüquq ictimaiyyətinin) diqqətinə elektron qaydada çatdırılması olmalıdır ki, bu həm birinci, həm ikinci həm də üçüncü oxunuşa təqdim edilən normativ aktları əhatə etməlidir.

Beynəlxalq arenada qəbul edilmiş biznes təcrübələrinə riayət edən yerli və xarici biznes qurumlarını həvəsləndirməklə yanaşı daha azad kommersiya fəaliyyətini dəstəkləyəcək və Azərbaycanın beynəlxalq arenada nüfuzunu düzgün, ədalətli və etibarlı ticarət tərəfdası kimi möhkəmləndirəcək sistemin yaradılması üçün Hökumətə yardım etmək məqsədilə Amerika Ticarət Palatası vergi sisteminin, bank, maliyyə və sigorta işi, gömrük sahələrindəki təcrübənin, rəbitə və IT sektorlarının, məşğulluq siyasetinin, turizmin inkişafına və korrupsiya ilə mübarizəyə yönəlmış tədbirlərin təkmilləşdirilməsi üçün konkret addımların atılması təklif edir.

■ ■ ■ VERGİ TUTMALAR

II BÖLMƏ – VERGİTUTMALAR

Ahəngdar və rəqabətə davamlı vergi rejimi cəlbedici və əlverişli işgüzar mühitin əsas elementidir və ölkənin uzun müddətli inkişafı üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bunu nəzərə alaraq, Amerika Ticarət Palatası öz rəy və təkliflərini nəzdindəki Vergi və Gömrük Komitəsi vasitəsilə müxtəlif hökumət qurumları ilə bölgəsərək vergi qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsində fəal olmuşdur. Biz, Vergilər Nazirliyi və digər nazirliliklərlə ilə qarşılıqlı əlaqələrin gücləndirilməsi arzusundayıq və vergi qanunvericiliyinin daha da təkmilləşdirilməsi üçün Azərbaycan Hökuməti ilə daha ətraflı rəy və təklifləri bölməməyə hazırlıq.

Bir sıra nazirliliklərdən çıxış etmək üçün dəvət edilmiş qonaqlar Vergi və Gömrük Komitəmizin yiğincaqlarında iştirak etmiş və ölkənin sosial siyorsa və vergi siyasetlərinin inkişaf etdirilməsinə dair fikirlərini bölüşmüşlər. Ümid edirik ki, növbəti il ərzində Vergilər Nazirliyi də bizim yiğincaqlarda iştirak edəcək. Dialoqumuzun daha səmərəli olmasına təmin etmək məqsədilə biz təklif edirik ki, Vergilər Nazirliyi Amerika Ticarət Palatasının öz planlarını bölüşə və əlaqə saxlaya biləcəyi icraçı şəxs təyin etsin.

Əvvəlki Ağ Sənədlərdə olduğu kimi, bu sənəddə də biz, ötən il ərzində üzv şirkətlərimizin qaldırılmış olduğu ən mühüm məsələlərin bəzilərini yekun sənəd halına salmışıq. Aşağıda təqdim edilmiş siyahı Azərbaycanda vergi ödəyicilərinin problemlərinin və onları narahat edən məsələlərin ətraflı təhlili məqsədini güdmür. Daha doğrusu, biz Amerika Ticarət Palatasının və onun təmsil etdiyi kommersiya müəssisələrinin əhəmiyyətli sayıqları və ölkənin işgüzar və investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində gələcək irəliləyişin təmin edilməsi üçün müvafiq qaydada həll edilməli olan məsələləri müəyyən edirik.

Biz, məqsədli surətdə bu sənəddə müraciət edilmiş məsələlərin sayını üçə qədər məhdudlaşdırmaq qərarına gəlmişik. Bunu Hökumətin diqqətini biznes ictimaiyyətini bilavasitə narahat edən əsas məsələlərə yönəltmək üçün etmişik. Həmin məsələlərin həll edilməsi prosesdə marağı olan bütün tərəflərə, yəni Hökumətə, biznes ictimaiyyətinə və bütövlükdə cəmiyyətə öz faydasını verəcək.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, əvvəlki illərdə olduğu kimi, aşağıda təqdim edilmiş rəy və təkliflər Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF), ABŞ Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin (USAID) kimi müxtəlif təşkilatlar ilə müzakirə edilmişdir.

01. Fiziki şəxslərin gəlir vergisi

Vergitutma ilə bağlı olduqca aktual bir problem fiziki şəxslərin gəlir vergisi üçün tətbiq edilən təhrif edici və qeyri-rəqabətli dərəcə strukturudur. Bizim fikrimizcə, gəlir vergisi dərəcelərinin kifayət qədər azaldılmaması Azərbaycanın bir sıra məsələlərə münasibətdə irəliyə doğru əhəmiyyətli addım atmasının qarşısını alır:

1. xüsusiylə qeyri-enerji sektoruna daha çox investisiyaların cəlb edilməsi
2. kommersiya müəssisələrinin kölgə sxemlər əvəzinə həqiqi əmək haqqı fondunun açıqlanmasına həvəsləndirilməsi
3. hər bir işçinin üzərinə düşən vergi yükünü azaltmaqla yeni iş yerlərinin yaradılmasının stimullaşdırılması

Bir sıra MDB ölkələri Rusiya Federasiyasından nümunə götürərək fiziki şəxslərin

gəlir vergilərini əhəmiyyətli dərəcədə azaltmışlar. Aşağıda təqdim edilmiş cədvəldə Azərbaycanın fiziki şəxslərin gəlir vergisi dərəcələrinə münasibətdə rəqabətə davamlılığı müqayisə edilir:

Ölkə	Fiziki şəxslərin gəlir vergisi dərəcəsi, %
Azərbaycan	14 və ya 30
Gürcüstan	20*
Ukrayna	15
Rusiya	13
Qazaxıstan	10

*Qeyd: Sosial siğorta ödənişləri daxil olmaqla

Yuxarıda qeyd edilən ölkələrin təcrübəsi onu söyləməyə imkan verir ki, aşağı dərəcəli vahid vergi sistemi sadalanacaq müsbət təsirlər göstərmişdir:

1. tələblərə daha çox riayət edilmə sayəsində vergi daxil olmalarının səviyyəsinin artması
2. büdcə gəlirlərinin artması
3. işəgötürənlərin əlavə iş yerlərinin yaradılmasına həvəsləndirilməsi
4. sosial siğorta ödənişlərindən daxil olmaların artması

Tövsiyə

Biz, fiziki şəxslərin gəlir vergisi strukturunun digər MDB ölkələrində orta göstəricisi 20%-dən az olan vergi dərəcələrinə müvafiq olaraq yenidən nəzərdən keçirilməsini tövsiyə edirik. Bu, vahid vergi dərəcəsinin tətbiq edilməsi mənasını daşıyır. Konkret olaraq, Amerika Ticarət Palatası təklif edir ki, yüksək dərəcəli kateqoriya 30%-dən 20%-ə qədər azaldılsın. Məşğulluğun stimullaşdırmaq məqsədilə, Amerika Ticarət Palatası həmçinin təklif edir ki, misal üçün 500 manatdan az olan aylıq gəlir üçün "sıfır" dərəcəli vergi kateqoriyası tətbiq edilsin.

02. Sosial Siğorta ödənişləri

Fiziki şəxslərin gəlir vergisindən əlavə, sosial siğorta xərcləri də ölkədə fəaliyyət göstərən kommersiya müəssisələrinin rentabelliyyinə əhəmiyyətli təsir göstərir. Burada məqsəd aşağıdakılardan ibarətdir:

1. Azərbaycandakı vergi mühitini regionun digər ölkələrinə münasibətdə rəqabətə davamlı səviyyədə saxlamaq
2. büdcə gəlirlərini artırmaq
3. yiğim səviyyələrini artırmaq
4. riayət etmə prosedurlarını sadələşdirmək.

Apardığımız təhlil göstərir ki, hesablamlarda istifadə edilən dərəcələr və baza hissəsi qonşu MDB ölkələrində əhəmiyyətli surətdə fərqlənir ki, bunun da nəticəsində birbaşa müqayisənin aparılması mümkün olmur. Bunun əvəzinə biz, seçilmiş ölkələrdə maksimal vergi yükünü müəyyən etmək məqsədilə əsas diqqətimizi digər vergi rejimləri tərəfindən istifadə edilən yuxarı hədd üzərində cəmləşdirmişik.

Aşağıdakı yekun cədvəldən göründüyü kimi, Azərbaycan sosial siğorta ödənişlərinin hesablanması üçün istifadə edilən əmək haqqının baza hissəsi üçün hələ də yuxarı hədd tətbiq etməmiş yeganə ölkədir.

Ölkə	Əmək haqqının baza hissəsinin yuxarı həddi
Azərbaycan	qeyri-məhdud
Gürcüstan	sosial siğorta ödənişləri ayrılıqda yoxdur
Qazaxstan	ayda 1066 ABŞ dolları
Rusiya	illik 15400 ABŞ dolları
Ukrayna	ayda 1775 ABŞ dolları

Yuxarı həddin tətbiq edilməsinin müsbət təsirləri aşağıdakılardan ibarətdir:

1. region miqyasında rəqabətə davamlı sosial siğorta ödənişləri
2. ədalətli tənzimləmə (yalnız ödənilən müavinətlər üçün hədd müəyyən edilən Azərbaycandan fərqli olaraq həm ödənilən müavinətlər, həm də ayırmalar üçün hədd müəyyən edilir)
3. kommersiya müəssisələri tərəfindən əmək haqqı xərclərinin açıqlanması nəticəsində sosial təminat fonduna ayırmaların səviyyəsinin artması

Ölkə daxilində sosial siğorta fonduna ayırmaların monitoringinin səmərəliliyini daha da artırmaq və onu daha da asanlaşdırmaq məqsədilə biz təklif edirik ki, fiziki şəxslərin gəlir vergisinin hesablanması üçün müəyyən edilmiş metodikanın sosial siğorta ödənişlərinin hesablanması üçün də istifadə edilsə vasitəsilə sosial siğorta ödənişlərinin hesablanmasıının əsası sadələşdirilsin.

Amerika Ticarət Palatası həm fiziki şəxslərin gəlir vergisinin, həm də sosial müdafiə fonduna ayırmaların hesablanması üçün eyni vergitutma bazasının tətbiq edilməsinin tərəfdarıdır. Bunun sayəsində Hökumətin inzibati yükü əhəmiyyətli dərəcədə azala bilər; həmçinin biznes subyektləri üçün Dövlət Sosial Müdafiə Fondu tərəfindən tətbiq edilən daha qeyri-müəyyən qaydalardan istifadə etmək məcburiyyətində qalmaq əvəzinə Vergi Məcəlləsində müəyyən edilmiş və aydın şəkildə ifadə edilmiş qaydalara arxalanmaq imkanı faydalı ola bilər.

Təvsiyələr

- Beləliklə Amerika Ticarət palatası həm fiziki şəxslərin gəlir vergisinin, həm də sosial müdafiə fonduna ayırmaların hesablanması üçün tətbiq edilə bilən vahid vergitutma bazası yaratmayı tövsiyyə edir.
- Eyni zamanda Biz Sosial Müdafiə Fonduna ayırmaların hesablanması üçün yuxarı həddin tətbiq edilməsini təklif edirik.

03. ƏDV-nin əvəzləşdirilməsi

Hazırkı ƏDV sistemi çərçivəsində kreditor borclarına münasibətdə ƏDV hesablanması üçün kassa metodundan, debitor borclarına münasibətdə isə ƏDV hesablanması üçün hesablamalar metodundan istifadə edilir. Vergi ödəyiciləri apardıqları satış əməliyyatları üzrə ƏDV məbləğini debitor borclarının faktiki yiğimindən asılı olmayaraq müştəriyə hesab-faktura təqdim etdikdən sonra ödəyirlər. Satınalmalar nəticəsində yaranmış ƏDV üzrə ödənilməli olan qalıq həmin satışlar müqabilində yalnız vəsaitlər təchizatçılar tərəfindən alındıqdan sonra əvəzləşdirilə bilər. Bu cür qeyri-uyğun yanaşma kommersiya müəssisəsinin nağd vəsait axınına mənfi təsir göstərir və xüsusən də debitorlar tərəfindən

debitor borclarının ödənilməsi yubadıldıqda və ya həmin borcların ödənmədiyi təqdirdə kommersiya müəssisəsinə üçün böyük ziyan dəyə bilər.

Bu sistem biznes fəaliyyəti ilə bağlı xərcləri sünə olaraq artırmaqla yanaşı satıcılar üçün vergi fakturasını tərtib etməkdə stimul yaratmır, istisna hal pulların onlar tərəfindən alınacağına əmin olduqları haldır. Bu, ƏDV yığımına mənfi təsir göstərir.

Biz təklif edirik ki, ƏDV üzrə debitor borclarına hazırkı hesablama metodu əvəzinə kassa metodu tətbiq edilsin. Bunun sayəsində:

1. biznes fəaliyyətinin daha da genişləndirilməsi üçün vəsaitlər azad edilə bilər
2. vergi ödəyiciləri üçün hesab-fakturaların verilməsini yubatmaq stimullarını aradan qaldırmaqla vergilərə dair daha dəqiq hesabatların təqdim edilməsi təmin edilə bilər
3. kommersiya müəssisələri kreditlə satışları artıracağına görə ölkənin iqtisadi inkişafı stimullaşdırıla bilər.

Tövsiyə

Biz tövsiyə edirik ki, ƏDV-nin həm ödənilməsi, həm də əvəzləşdirilməsi üzrə uçot kassa metodu ilə aparılsın (yəni, ƏDV məbləğləri yalnız alındığı və ödənilmediyi hallarda ƏDV ödənilə və ya hesablanmalıdır).

BANK, MALİYYƏ VƏ
SİĞORTA İŞİ

III BÖLMƏ – BANK, MALİYYƏ VƏ SİĞORTA İŞİ

Maliyyə sektorunda, 2008-ci ildə sonuncu Ağ Sənədimiz dərc ediləndən sonrakı dövrdə qlobal maliyyə böhranı hökm sürmüştür. Azərbaycan və Azərbaycanın maliyyə sektorunu həmin çətin dövrü nisbətən zərərsiz keçirmişdir. Biz, Hökumətə və xüsusilə də Azərbaycan Mərkəzi Bankına (AMB) böhranı müdrik şəkildə idarə etdiyinə, bununla da maliyyə sektorunda stabilliyi və insanların maliyyə sektoruna olan inamını qoruyub saxlamağa kömək etdiyinə, ələlxüsus da aşağıdakılara görə öz ehtiramımızı bildirmek itərdik:

1. milli valyutanın stabilliyinin qorunmasına dəstək
2. zəruri olan hallarda həm birbaşa olaraq, həm də məcburi ehtiyat normalarını azaltmaqla bank sektorunda likvidliyin artırılması
3. hazırda onlayn rejimdə işləyən və artmaqdə olan riskin idarə edilməsində bank sektoruna kömək etmiş Kredit Reyestri sahəsində təkmilləşdirmələr

Bu nəzərəçarpan nailiyyətlərə baxmayaraq, biz Azərbaycanın maliyyə sektorunun davamlı inkişafının təmin edilməsinə yardım etmək üçün təcili diqqət yetirilməli sahələri müəyyən etmişik. Bəzi təkliflərin miqyası çox məhdud görünə də, biz inanırıq ki, bu zahirən kiçik “texniki” dəyişikliklər minimum səylər göstərməklə bank, maliyyə və sigorta sektorlarını əhəmiyyətli dərəcədə gücləndirəcək.

01. Banklar vergi agentlikləri qismində

Hal-hazırda, Azərbaycan bankları Hökumət üçün vergi yığan agentlər kimi qiymətləndirilir və onlardan müştərilərinin vergi ödənişlərinə və sosial ayırmalara nəzarət etmək tələb olunur. Banklar və bank işçiləri öz müştərilərinin bu kimi icbari ödənişləri həyata keçirmədiyinə görə cərimələrin tətbiq edilməsi və cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmə barədə təhdid ilə üzləşirlər. Əger həmin təhdid həyata keçirilərsə, çox güman ki, banklar bank fəaliyyətini ciddi şəkildə məhdudlaşdırmaqla cavab reaksiyası göstərəcəklər.

Tövsiyə

Beynəlxalq təcrübəyə müvafiq olaraq, Azərbaycan banklarını Hökumət üçün vergi agentləri öhdəliyindən və müştərilərinin vergi ödənişlərinə nəzarət etmək tələbindən azad etmək, habelə bank işçilərinin cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi təhlükəsini aradan qaldırmaq üçün biz, Vergi Məcəlləsinə düzəlişlərin edilməsini tövsiyə edirik.

02. Təhlükəsizliyin təmin edilməsi - girov və ipotekalar

a) Daşınmaz əmlak reyestri

Girovların və ipotekaların qeydiyyatı üçün effektiv və səmərəli sistem Azərbaycanda kredit sahəsinin inkişaf etməsi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bizim üzv şirkətlərimiz, xüsusilə Azərbaycanın regionlarında, qeydiyyat orqanının idarəciliyinin və fəaliyyətinin zəif və korrupsiya halları ilə müşahidə olunduğu və adı rəsmi funksiyaların yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan böyük həcmli qeyri-rəsmi ödənişlər barədə məlumat verir.

b) Daşınar əmlakın girov qoyulması üzrə mərkəzi reyestrin olmaması

Qanun ilə nəzərdə tutulmasına baxmayaraq, daşınar əmlakın girov qoyulması üçün mərkəzi reyestr hələ də fəaliyyət göstərmir. Bu isə yerli iqtisadiyyata birbaşa mənfi təsir göstərir. Dünyanın bir çox yerlərində fəaliyyət göstərən bir sıra üzv şirkətlərimiz öz məhsullarının kommersiya müştərilərinə satışını maliyyələşdirmək niyyətindədirlər. Azərbaycanda isə maliyyələşdirilən məhsulun girov qoyulmasının qeydiyyatını həyata keçirəcək mərkəzi reyestr olmadığından, həmin şirkətlər burada bu fəaliyyəti həyata keçirməkdən çəkinirlər. Bunun nəticəsi olaraq, yerli kommersiya müəssisələri əhəmiyyətli maliyyə mənbələrindən istifadə etmək imkanlarından məhrum olur.

c) Girov qoyulmuş və ipoteka predmeti olan əmlakin satışı

Azərbaycanın qüvvədə olan qanunvericiliyinə əsasən, girov qoyulmuş və ya ipoteka predmeti olmuş və üzərindəki mülkiyyət hüququ qaytarılmış əmlak şirkətin vəzifəli şəxsləri tərəfindən müəyyən edilən başlanğıc qiymətlə iki şirkətdən birinin təşkil etdiyi açıq hərraclarda satılmalıdır. Bu proses səmərəli və əvvəl deyil, başlanğıc qiymətləri isə bir çox hallarda elə yüksək səviyyələrdə müəyyən edilir ki, əmlak satılmamış qalır. Nəticədə, yerli və xarici maliyyələşdirmə şirkətlərinin çoxu Azərbaycandakı əmlak ilə təmin edilən kredit təklif etməyə həvəs göstərmir yaxud yüksək səviyyəli girov təminatı tələb etməklə özlərini sığortalayır, bununla da kommersiya müəssisələrinin əldə edə biləcəyi maliyyələşdirməni məhdudlaşdırır.

Tövsiyələr

- Biz tövsiyə edirik ki, Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestrinin idarə edilməsi və işi təkmilləşdirilsin və Kredit Reystri kimi, onun onlayn rejimdə işləməsi təmin edilsin. Daşınmaz əmlakın “qeyri-rəsmi” haqq ödəmədən onlayn rejimdə operativ və dəqiq surətdə qeydiyyatdan keçirilməsi və həmin daşınmaz əmlak üzərindəki mülkiyyət hüququnun yoxlanılması mümkün olmalıdır.
- Biz həmçinin tövsiyə edirik ki, daşınar əmlak üzərində girov və digər mülkiyyət hüquqlarının reyestri qüvvədə olan qanun ilə tələb edildiyi qaydada yaradılsın. Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestrinin idarə edilməsi və fəaliyyəti təkmilləşdirildiyi təqdirdə biz, daşınar və daşınmaz əmlakın vahid reyestrinin yaradılmasına dəstək göstərməyə hazırlıq.
- Biz həmçinin tövsiyə edirik ki, üzərindəki mülkiyyət hüququ qaytarılmış əmlakın bilavasitə maliyyə qurumları tərəfindən hərrac vasitəsilə açıq satışına yol verilsin.

03. Kredit Bürosunun inkişaf etdirilməsi

Effektiv və səmərəli kredit bürosu kredit riskinin səmərəli surətdə idarə edilməsi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu, defolt hallarının azalmasına, nəticə etibarılı kreditlərin verilməsi ilə bağlı xərclərin azalmasına gətirib çıxara və kredit təşkilatlarının hesablaşlığı faiz dərəcələrinin azaldılmasına şərait yarada bilər. Biz, ötən iki il ərzində mövcud Kredit Reystri sahəsində həyata keçirdiyi təkmilləşdirmələrə görə Azərbaycan Mərkəzi Bankına öz ehtiramımızı bildiririk. Lakin, təkmilləşdirilmələrin artırılması və Kredit Reyestrinin daha da genişləndirilərək real kredit bürosuna çevrilməsi çox faydalı olardı.

Tövsiyələr

- Biz tövsiyə edirik ki, Kredit Reystri genişləndirilsin və bank olmayan kredit təşkilatlarından və kommunal xidmət müəssisələrindən alınan məlumatları da əhatə etsin.
- Biz tövsiyə edirik ki, reyestr inkişaf etdirilsin və ötən dövrlərə aid məlumatları təmin etmək imkanına malik olsun.
- Biz tövsiyə edirik ki, onlayn xidmətin texniki potensialı artırılsın və ya alternativ olaraq, Kredit Reystri inkişaf etdirilmək kəmmersiya prinsipi əsasında işləyən və kredit məlumatlarının idarə edilməsi və həmin məlumatlardan istifadə etmək imkanının təmin edilməsi ilə bağlı cavabdehliyə malik olan kredit bürosuna çevrilsin, AMB isə məlumatların toplanması üzrə agentlik qismində hərəkət etsin (bizdə olan məlumata görə, həmin variant hazırda nəzərdən keçirilməkdədir və biz, həmin prosesi dəstəkləyirik).

04. Vəsaitlərin beynəlxalq köçürmələri

Vəsaitlərin xaricə köçürülməsini tənzimləyən qaydalar məhdudlaşdırıcı xarakter daşıyır. Azərbaycan iqtisadiyyatında cari hesab defisiti yaşananda və nağd vəsaitlərin axıb getməsini məhdudlaşdırmaq üçün tədbirlərin görülməsi zəruri olanda bu başa düşülən addım idi. Hazırda Azərbaycanda cari hesablar üzrə xeyli miqdarda müsbət saldo müşahidə edildiyi halda həmin məhdudiyyətlərə artıq ehtiyac yoxdur. Eyni zamanda, vəsaitlərin xaricə köçürülməsinə tətbiq edilən məhdudiyyətlər fiziki şəxsləri bu cür köçürmələri "qeyri-formal" kanallar vasitəsilə həyata keçirməyə vadar edir və "qeyri-formal" iqtisadiyyatı stimullaşdırır. Məhdudiyyətlərin aradan qaldırılması fiziki şəxsləri həmin köçürmələri bank sistemi vasitəsilə həyata keçirməyə həvesləndirə bilər ki, bu da bank sektorunun və formal iqtisadiyyatın inkişafına kömək edə bilər.

Tövsiyə

Biz, həm fiziki, həm də hüquqi şəxslər tərəfindən həyata keçirilən beynəlxalq pul köçürmələri üzərinə qoyulan məhdudiyyətlərin aradan qaldırılmasını tövsiyə edirik.

05. Daxili bank kreditlərinin təsdiqi

2008-ci il tarixli Ağ Sənəddə qeyd edildiyi kimi, Banklar haqqında Qanunun qəbul edilməsi mövcud Mülki Məcəllə ilə uyğunluq yaratmışdır. Azərbaycanda banklar açıq səhmdar cəmiyyətləri kimi təşkil edilmişdir. Mülki Məcəllənin 99.3 maddəsinə əsasən, açıq səhmdar cəmiyyətinin xalis aktivlərinin dəyərinin 25 faizindən artıq məbləğdə olan əqdin bağlanılması barədə qərar səhmdarların ümumi yiğincəgi tərəfindən təsdiq edilməlidir. Ümumi müddəə ümumilikdə bütün açıq səhmdar cəmiyyətlərə, o cümlədən banklara şamil oluna bilər. Lakin Banklar haqqında Qanunda, yüksək səviyyədə tənzimlənən və ciddi şəkildə nəzarət olunan bank sistemi üçün xüsusi olaraq müəyyən edilmiş fərqli tələblər eks etdirilmişdir. Banklara münasibətdə tətbiq edildikdə 99.3 maddəsi anlaşılmazlıq yaradır və Banklar haqqında Qanunun ehtiyatla tarazlaşdırılmış müvafiq tələbləri ilə ziddiyyət təşkil edir.

Tövsiyə

Biz tövsiyə edirik ki, Mülki Məcəllənin 99.3 maddəsinə düzəliş edilərək, onun banklara şamil edilmədiyi aydın şəkildə qeyd edilsin.

06. AMB mühasibat uçotu və hesabatının BMHS ilə uyğunlaşdırılması

Biz, Azərbaycanda Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarının (BMHS) tətbiqi sahəsində əldə edilmiş irəliləyişi alqışlayırıq. Bununla belə, Mərkəzi Bankın mühasibat uçotu və BMHS arasında hələ də bir çox fərqlər var. Bu, çəşqinlik və qeyri-müəyyənlik yaradır, eləcə də bir çox banklar ayrı-ayrılıqla iki hesabat, yəni birini AMB üçün, digərini isə BMHS tələblərinə əsasən səhmdarlar və beynəlxalq maraqlı tərəflər üçün hazırlanmış olduğuna görə xərcləri artırır.

Sözügedən xərclər əsas etibarilə aşağıdakı sahələrdə meydana çıxır:

- maliyyə aktivlərinin və passivlərinin hesablanması
- maliyyə aktivlərinin (xüsusən də zərər və itkilərə qarşı ehtiyatların) qiymətləndirilməsi
- təxirə salılmış vergitutmaya dair hesabat
- əlaqədar tərəflərin müəyyən edilməsi üçün istifadə edilən meyarlar
- müəyyən məlumatların açıqlanmasına dair tələblər, misal üçün, əməliyyat seqmentləri, maliyyə aktivlərinin və passivlərinin həqiqi dəyəri və s.

Əlbəttə, bəzi sahələrdə AMB, qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş məqsədlər üçün BMHS tələblərinə uyğun olmayan yanaşmalar tətbiq etmək arzusunda ola bilər. Lakin bu, BMHS üzrə hesabat təqdim etmə tələblərindən ayrılmalıdır və prudensial hesabatlara integrasiya edilə bilər.

Tövsiyə

Biz tövsiyə edirik ki, AMB yuxarıda qeyd edilmiş sahələrdə maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsinə dair tələbləri BMHS ilə uyğunlaşdırılsın. İdeal olaraq, təqdim edilən hesabatlarda hər hansı fərqlərə yol verməmək məqsədilə AMB "Bankların üçün hesabatların BMHS üzrə təqdim edilməsinə dair təlimat kitabi" dərc edə və onu vaxtaşırı surətdə yeniləyə bilər.

07. Azərbaycanın yerli qiymətli kağızlarının xaricdə yerləşdirilməsi

2008-ci il tarixli Ağ Sənəddə qeyd edildiyi kimi, Azərbaycan qanunları Azərbaycanın yerli qiymətli kağızlarının xaricdə yerləşdirilməsini xüsusi qaydada tənzimləmir. Mülki Məcəllənin 1078-15.13 maddəsi ilə qiymətli kağızların Azərbaycan Respublikası ərazisindən kənarda yerləşdirilməsi qaydalarının "müvafiq icra hakimiyyəti orqanı", yəni Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən müəyyən edildiyi nəzərdə tutulsa da, bu qaydalar hələ də qəbul edilməmişdir. Qaydaların olmaması yerli borc öhdəliklərinin birbaşa xaricdə yerləşdirilməsinin mümkünluğu ilə bağlı qeyri-müəyyənlik (və nəticə etibarilə, risk) yaradır və bunun nəticəsi olaraq yerli qiymətli kağızlar bazarının inkişafını ləngidir.

Tövsiyə

Biz tövsiyə edirik ki, Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsi Azərbaycanın yerli qiymətli kağızlarının xaricdə yerləşdirilməsinə dair liberal qaydalar qəbul etsin.

08. İstiqrazların emissiyasında məhdudiyyətlər

Mülki Məcəllənin 1078-11.5 maddəsinə müvafiq olaraq, (a) təsdiq edilmiş yalnız emissiya olunmamış və (b) emissiya olunmuş və ödənilməmiş istiqrazların məcmu nominal dəyəri emitentin nizamnamə kapitalından və ya emitent tərəfindən istiqrazlar üzrə verilmiş təminatın dəyərindən artıq olmamalıdır. Bu isə Azərbaycan bankları tərəfindən istiqrazların ölkə daxilində və xaricində emissiyasına əhəmiyyətli məhdudiyyətlər yaradaraq bankların beynəlxalq kapital bazarlarına çıxışına imkan vermək üçün böyük həcmli xərclər tələb edən kompleks strukturlaşmanın həyata keçirilməsini tələb edir.

Tövsiyə

Azərbaycan banklarının artıq xüsusi qanunvericilik, yəni Banklar haqqında Qanun ilə tənzimləndiyini nəzərə alaraq, Amerika Ticarət Palatası tövsiyə edir ki, Mülki Məcəllənin 1078-11.5 maddəsinə dəyişiklik edilərək onun banklara şəmil olunmadığı və banklar tərəfindən istiqrazların emissiya hədlərinin AMB tərəfindən tənzimləndiyi aydın şəkildə qeyd edilsin.

09. Xarici müəssisələr üçün manat hesabları

Azərbaycan banklarına Azərbaycanda filialı və ya nümayəndəliyi olmayan xarici müəssisələr üçün manat hesabları açmaq qadağan edilmişdir. Bu isə lazımsız məhdudiyyət yaradaraq, Azərbaycan banklarında manat hesabları açmaq arzusunda olan xarici sərmayəçilərdən, kapitalın idarə olunması ilə məşğul olan şirkətlərdən və hecinq fondlarından sadəcə olaraq yerli manat hesabı açmaq üçün mürəkkəb qiymətli kağızlar və xarici valyuta əməliyyatlarını həyata keçirməyi tələb edir.

Tövsiyə

Biz tövsiyə edirik ki, yerli filialı və ya nümayəndəliyi olmayan xarici şirkətlərə Milli Bank Azərbaycan banklarında hesablar açmaq imkanı vermək məqsədilə Azərbaycanda bank hesablarının açılmasına dair qaydalara düzəliş etsin.

10. Bankda mühüm iştirak payının əldə edilməsinin səhmdarlar tərəfindən təsdiq edilməsi

Banklar haqqında Qanuna əsasən, bankda səhmlərin on və ya daha çox faizi kimi müəyyən edilən "mühüm iştirak payının" əldə edilməsini bankın səhmdarlarının ümumi yüksəcəği təsdiq etməlidir. Bu tələb Mülki Məcəllənin açıq səhmdar cəmiyyəti konsepsiyası ilə ziddiyət təşkil edir: yəni, açıq səhmdar cəmiyyətin səhmdarları öz səhmlərinə digər səhmdarların razılığı olmadan sərəncam verə bilər. Bundan başqa, potensial investorlar nəzərə almırlıqlar ki, əgər səhmdarlar müvafiq iştirak payının əldə edilməsini təsdiq etməzlərsə və, nəticə etibarilə, sözügedən investisiyaya münasibətdə səs verməmək qərarına gələ bilərlərsə, potensial investorlar bankdan öz kapitallarını götürmək imkanına malik ola və ya olmaya bilər.

Tövsiyə

Biz tövsiyə edirik ki, Banklar haqqında qanunun 24.1.12 maddəsinə düzəliş edilərək bankda “mühüm iştirak payının” əldə edilməsi üçün səhmdarların razılıq verməli olduğu barədə tələb çıxarılsın.

11. Əlavə Maliyyə bazarları

2001-ci ildən etibarən dərc etdiyimiz Ağ Sənədlərdə qeyd etdiyimiz kimi, qısamüddətli dövlət borcları (xəzinədarlıq vekselləri), repo əməliyyatları və digər yerli borc vasitələri üçün Azərbaycanın maliyyə bazarları çox zəif inkişaf etmişdir. Bir çox yurisdiksiyalarda xəzinədarlıq vekselləri ən əlverişli bazar faiz dərəcələrinin müəyyən edilməsi və yerli valyutanın artıq likvidliyinin təmin edilməsi üçün baza qismində istifadə edilir. Bu bazarlar həmçinin yerli bazarda artıq nağd pul likvidliyini absorbsiya edərək, inflasiya təzyiqlərini azaldır.

Eynilə, suveren istiqrazların beynəlxalq kapital bazarlarında müntəzəm surətdə buraxılması beynəlxalq borc kapitalı bazarlarına çıxış imkanı əldə etməyə maraq göstərən Azərbaycan emitentləri üçün meyar yaratmağa kömək edir və Azərbaycan şirkətlərinin buraxdığı qiymətli kağızlar üçün beynəlxalq bazarın inkişafına şərait yaradır.

Tövsiyələr

- Biz tövsiyə edirik ki, Hökumət yerli kapital bazarlarının inkişaf etdirilməsi üçün yerli dövriyyəye kifayət həcmidə manat istiqrazları emissiya etsin və onların dövriyyəsini təmin etsin.
- Biz həmçinin tövsiyə edirik ki, Azərbaycanın qiymətli kağızları üçün meyarlar yaratmaq üçün Hökumət beynəlxalq kapital bazarlarına müntəzəm surətdə suveren istiqrazlar buraxsın.

12. Xarici banklara ödənişlər üzrə gəlir vergisi

Xarici banklara ödənilən faizlər və digər ödənişlər üzrə adətən 10% həcmində gəlir vergisi tətbiq olunur. Xarici kommersiya bankları yekdilliliklə tutulan verginin kompensasiya edilməsi üçün yerli borcalanlar tərəfindən onlara ödənilən ödənişlərin uyğunlaşdırılmasını (“vergi tutumunu nəzərə alaraq məbləğin yenidən hesablanması”) tələb etdiklərindən, xarici banklardan alınan vəsaitlərin dəyeri əhəmiyyətli dərəcədə artırılmışdır. Çox az sayıda yerli bankların böyük layihələri maliyyələşdirmək imkanlarına malik olduğunu nəzərə alaraq, Azərbaycan borcalanları ümumilikdə vergidən azad edilmiş çoxtərəfli təşkilatlardan borc almaq imkanı ilə məhdudlaşdırılırlar. Çoxtərəfli təşkilatlardan və xarici kommersiya banklarından alınan borclar arasında dəyər fərqi aradan qaldırılması Azərbaycan borcalanları üçün əlavə maliyyə mənbəyinin açılmasını və borcun daha ucuz qiymətə alınmasını təmin etmiş olardı.

Tövsiyə

Biz tövsiyə edirik ki, xarici kommersiya banklarına ödənilən faizlər və digər ödənişlər gəlir vergisindən və digər vergilərdən azad edilsin.

13. Emissiya gəliri üzrə vergitutma

Bir neçə Azərbaycan bankının və siğorta şirkətinin (qismən xarici maliyyə qurumları tərəfindən) əldə edilməsi (və ya qismən əldə edilməsi) nəticəsində, əldə edilmiş

subyektlərə səhmlərin nominal dəyərindən artıq olan məbləğ ödənilmişdir. Həmin fərq banka və ya sıgorta şirkətinə sahiblik ilə əlaqədar olan qeyri-maddi aktivləri əks etdirir və maliyyə hesabatlarında “emissiya gəliri” kimi qeyd edilir. Həmin emissiya gəliri səhmdarlarla aid edilə bilən mənfəət elementini əks etdirmir. Lakin, vergi orqanları sübut etməyə çalışmışlar ki, emissiya gəliri mənfəət vergisinin dərəcəsi (yəni, 20%) ilə vergiyə cəlb edilməlidir. Emissiya gəlirinin vergitutmadan azad edilməsi bankların və əldə edən subyektlərin səhm alqı-satqı əməliyyatları ilə məşğul olmağa hazır olması üçün şərait yarada bilər.

Tövsiyə

Biz tövsiyə edirik ki, beynəlxalq təcrübəyə müvafiq olaraq, emissiya gəlirləri mənfəət vergisindən azad edilsin.

14. Sığorta - Maliyyə Xidmətlərinin (vergi) mahiyyəti

Azərbaycanda beynəlxalq təcrübəyə müvafiq olaraq maliyyə xidmətləri ƏDV kimi bir sıra vergilərdən azaddır. Eynilə, bir çox yurisdiksiyalarda sıgorta və təkrar-sığorta brokerliyi də maliyyə xidmətlərindən sayılır. Azərbaycanda Vergi Məcəlləsinin 13.2.14.7 maddəsində sıgorta və təkrar sıgorta xidmətlərinin maliyyə xidmətləri olduğu aydın şəkildə müəyyən edilsə də, burada sıgorta və təkrar sıgorta brokerliyi xüsusi olaraq qeyd edilmir. Azərbaycan vergi orqanları rəsmiləri bu qeyri-müəyyənlikdən istifadə edərək, bu xidmətlərin Sığorta haqqında qanuna daxil edilməsinə baxmayaraq maliyyə xidmətləri olmadığını iddia edirlər. Bu qeyri-müəyyənlik sağlam sıgorta işinin əhəmiyyətli komponenti olan sıgorta və təkrar sıgorta broker fəaliyyətlərinin inkişaf etdirilməsini ləngitmişdir.

Tövsiyə

Biz tövsiyə edirik ki, Vergi Məcəlləsinin 13.2.14.7 maddəsinə düzəliş edilərək, sıgorta və təkrar sıgorta broker fəaliyyətlərinin “maliyyə xidmətləri” olduqları xüsusi olaraq müəyyən edilsin.

15. Sığorta müqavilələri

Sığorta işində “frontinq” anlayışı ilkin sıgortaçıya polis tərtib etməklə formal olaraq yerli sıgortaçı qismində hərəkət etməyə, sonra isə komisyon haqq müqabilində riski tamamılık təkrar sıgortaçıya ötürməyə icazə verir. 2008-ci ildə frontinq Azərbaycanın sıgorta qanunvericiliyindən çıxarılmışdır. Bunun nəticəsində qəbul edilmiş beynəlxalq sıgorta təcrübəsindən əhəmiyyətli yayınma baş vermişdir. Beləliklə, sıgorta hadisəsi baş verdikdə, frontinqin olmaması sıgorta müqavilələrində sui-istifadə imkanı yaradır.

Frontinq müqavilələrində, adətən təkrar sıgortaçılar beynəlxalq miqyasda qəbul edilmiş standart müqavilə mətninə uyğun olaraq riskləri qəbul edir. Azərbaycanın sıgorta qanunvericiliyi yerli sıgortaçıya yalnız Maliyyə Nazirliyi nəzdindəki Sığorta Nəzarəti Xidməti ilə razılışdırılmış mətdən istifadə etməyə icazə verir. Həmin iki mətnlər arasındakı fərqlər ziddiyətlərə gətirib çıxarırlar və bəzi sıgorta iddialarının həll edilməsində maneələr törədir.

Tövsiyələr

- Biz tövsiyə edirik ki, “frontinq” anlayışı Azərbaycanın siğorta qanunvericiliyində yenidən tətbiq edilsin.
- Biz həmçinin tövsiyə edirik ki, təkrar siğortaçıya Siğorta fəaliyyəti haqqında qanunun 16.2 və 16.3 maddələrində nəzərdə tutulmuş frontinq müqavilələrində sözügedən sahəyə aid standart mətndən istifadə etmək imkanı verilsin.

16. Həyatın siğortalanması, bədbəxt hadisədən siğortalanma və təqaüd əmanətləri (Vergi)

Biz, həyatın siğortalanması polisləri ilə əlaqəli olan əmanət planları üzrə vergilərdən azad etmə imtiyazlarının tətbiq edilməsini təqdirəlayıq hesab edirik və alqışlayırıq. Azərbaycan vətəndaşlarını təqaüd üçün planlar qurmaq və əmanət toplamağa təşviq etmək üçün, vergilərdən azad etmələr özəl pensiya fondlarına köçürmələri də əhatə etməlidir.

Tövsiyə

Biz tövsiyə edirik ki, işçi tərəfindən təqaüd və pensiya planları üçün həyata keçirilən ödənişlərin habelə işəgötürənin həyatın siğortalanması və ya bədbəxt hadisədən siğortalanma üçün ödədiyi ödənişlərin vergi tutulan gəlirdən ayrılsın. Eyni zamanda sadalanmış planların ölkə daxilində və ya xaricdə təyin edilməsindən asılı olmayaraq gəlir vergisindən azad edilməsini təmin etmək üçün Vergi Məcəlləsinin 98.2.5 maddəsinə düzəliş edilsin.

GÖMRÜK

IV BÖLMƏ – GÖMRÜK

2008-ci il tarixli Ağ Sənədimizdə biz, gömrük ilə bağlı bir sıra mühüm məsələlərə toxunmuşduq. Məmənnunluq hissi ilə qeyd edirik ki, həmin məsələlərin bəziləri tam və ya qismən həll edilmişdir. Eyni zamanda, hesab edirik ki, bir neçə mühüm sahələrdə təkmilləşmələrə nail olmaq üçün əlavə birgə səylər göstəriləlidir.

Baxılmasını asanlaşdırmaq məqsədilə, biz Ağ Sənədin bu hissəsini üç əsas mövzu üzrə bölmüşük:

01. Beynəlxalq standartlar

a) Yeni Gömrük Məcəlləsi

Bizdə olan məlumatə əsasən, yeni Gömrük Məcəlləsinin layihə variantı birinci oxunuşdan keçmişdir. Biz təsdiq edirik ki, yeni məcəllə ticarət mühitinə əhəmiyyətli dərəcədə öz töhfəsini verə bilər. Yeni layihə variantının faydasının tam şəkildə əldə edilməsini təmin etmək məqsədilə, biz təklif edirik ki, Gömrük Məcəlləsini yekunlaşdırmaq üçün Hökumət Amerika Ticarət Palatası ilə dialoq yaratsın. Gömrük ilə əlaqədar məsələlərlə gündəlik olaraq məşğul olan və bir çox ölkələrdə xeyli işlər görmüş işgüzar insanların ekspert rəyi sözsüz ki, sözügedən sənədi əhəmiyyətli dərəcədə təkmilləşdirəcək.

Gömrük Məcəlləsinin layihə variantının müddəalarından birində Gömrük Komitəsinə retrospektiv yoxlamalar aparmaq hüququnun verilməsi nəzərdə tutulur. Biz, qəti surətdə inanırıq ki, Azərbaycan iqtisadiyyatının hazırkı inkişaf mərhələsində bu cür hüququn verilməsi kommersiya fəaliyyəti və Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün əlverişsiz ola bilər. Biz, hökumət qurumları tərəfindən rəsmi və qeyri-rəsmi yoxlamaların sayının artması ilə bağlı ötən illərdə xoşagelməz tendensiya müşahidə edirik və hesab edirik ki, həmin tendensiyanın istiqamətinin dəyişdirilməsi vacibdir.

Tövsiyələr

- Biz tövsiyə edirik ki, təklif edilən Gömrük Məcəlləsini və hər hansı yeni gömrük qanunvericiliyini nəzərdən keçirmək və şəhərlərini bildirmək üçün Hökumət Amerika Ticarət Palatası ilə dialoq qursun.
- Biz həmçinin tövsiyə edirik ki, gömrük orqanlarına retrospektiv yoxlamalar aparmaq hüququ verilməsin.

b) Beynəlxalq səviyyədə tanınmış gömrük kodları siyahısı

Bizim üzv şirkətlərimiz şikayət edirlər ki, Azərbaycana idxl etmək üçün xüsusi icazə tələb olunan malların siyahısı həddən artıq böyükdür və hazırda həmin siyahıya 500-dən çox mal daxildir. Beynəlxalq təcrübə göstərir ki, həmin siyahını heç bir informasiya itkisinə yol vermədən təxminən yüz mala qədər azaltmaq olar. Qeyd edirik ki, Azərbaycan tərəfindən tərtib edilmiş siyahıda göstərilmiş beynəlxalq kodların bəziləri beynəlxalq miqyasda qəbul edilmiş siyahıda hətta təsdiq edilməmişdir. Xüsusi icazə tələb olunan malların sayının azaldılmasından və Azərbaycan kodlarının beynəlxalq kodlar ilə uyğunlaşdırılmasından əldə edilən fayda nəticəsində Azərbaycana daxil olan malların daha sürətlə yoxlanılması və daha dəqiq surətdə tanınması mümkün olacaq. Sürətlə dəyişməkdə olan beynəlxalq mühitdə dəqiqliyi təmin etmək məqsədilə, həmin siyahı hər il yenilənməli və onun köhnəlməsinə yol verilməməlidir.

Tövsiyə

Biz tövsiyə edirik ki, Azərbaycana idxal etmək üçün xüsusi icazələr tələb olunan malların sayı azaldılsın və gömrük kodlarının beynəlxalq miqyasda qəbul edilmiş təcrübəyə uyğun olaraq müntəzəm surətdə yenilənməsi ilə bağlı prosedur tətbiq edilsin.

02. Ətraflı gömrük təlimatları

Amerika Ticarət Palatası gömrük ilə bağlı “vahid pəncərənin” yaradılmasını alqışlayır və hesab edir ki, bu, gələcəkdə gömrük rəsmiləşdirməsi ilə bağlı təkmilləşmələrin qurula bilecəyi yaxşı bir bünövrədir.

Amerika Ticarət Palatası həmcinin təkidlə tövsiyə edir ki, gömrük ilə əlaqədar fərmanların və qaydaların praktiki tətbiqi barədə geniş ictimaiyyətin müraciət edə biləcəyi ətraflı izah sənədi yaradılsın. Həmin təlimatlar qanunların və fərmanların gömrük əməkdaşları və biznes ictimaiyyəti tərəfindən düzgün şərh edilməsini asanlaşdırmalıdır. Bu, idxalçılara öz mallarına görə tələb olunan gömrük rüsumlarını düzgün hesablamağa imkan verəcək, eləcə də sənədlərin gömrük əməkdaşları tərəfindən biznes ictimaiyyətinə xələl yetirəcək şekilde səhv şərh edilməsinin qarşısını alacaq. Hazırda, gömrük əməkdaşları müxtəlif fərmanların şərh edilməsi ilə bağlı həddən artıq sərbəst mülahizə hüququna malikdirlər ki, bu da idxalçılari səhv qərar və ya məlumatsızlıq riskinə məruz qoyur. Amerika Ticarət Palatası bu cür təlimatların hazırlanmasında gömrük orqanlarına kömək etməyə hazırlıdır.

Tövsiyə

Biz tövsiyə edirik ki, gömrük rəsmiləşdirməsinə dair prosedurlar aşağıdakı qaydada sadələşdirilsin: (i) təsdiq ardıcılığının və tələb olunan sənədlərin sayının azaldılması; və (ii) gömrük ilə bağlı fərmanların və qaydalara dair təlimatların və şərhlərin hazırlanması və geniş ictimaiyyətə çatdırılması.

03. Hesabatların təqdim edilməsi və sənədlərin qeydiyyatının şəffaflığı

a) MEM sisteminin institusionallaşdırılması

Amerika Ticarət Palatası bütün yerüstü sərhəd məntəqələrində müasir gömrük yoxlama və saxlama obyektlərinin tikilməsi istiqamətində Dövlət Gömrük Komitəsinin (DGK) səylərini dəstəkləyir. Hazırda yeni obyektlərdə strix kodları və yük avtomashınları ilə daşınan yüklerin təkmilləşdirilmiş aşkarlama sistemləri tətbiq edilmişdir. Buraya açıq hava, qapalı sahə və soyuducu anbarları daxildir. Biz, həmin infrastrukturun inkişaf etdirilməsinə Hökumətin investisiya yönəltməsini alqışlayır və ümid edirik ki, səmərəli rəsmiləşdirmə prosesinə şərait yaranan əlavə tədbirlər həyata keçiriləcək.

Biz hesab edirik ki, Dövlət Gömrük Komitəsinin növbəti məqsədi Məlumatların Elektron Mübadiləsi (MEM) sisteminin həyata keçirilməsindən ibarət olmalıdır. Hazırkı sistem çərçivəsində xeyli həcmində fiziki sənədlər müxtəlif gömrük idarələrinə yönəldilir. Dünya miqyasında geniş surətdə istifadə edilən MEM sistemini həyata keçirməklə, DGK gömrük əməkdaşları və şirkətlər arasındaki qarşılıqlı əlaqələrin böyük bir hissəsini azaldacaq, bununla da korrupsiya ehtimalını azaltmış olacaq. MEM sistemi həmcinin yiğilan idxal / ixrac rüsumlarının və vergilərinin hesablanması dəqiqliyini artıracaq.

Hazırda Hindistanda tətbiq edilən MEM sistemini nümunə götürmək olan. Avropanın inkişaf etmiş əksər ölkələrində, eləcə də ABŞ, Avstraliya, Yeni Zelandiyada və bir çox digər ölkələrdə MEM sistemləri tətbiq edilmişdir. Amerika Ticarət Palatası Azərbaycanda MEM sisteminin institutionallaşdırılması üçün tələb olunan tədbirləri müəyyən etmək məqsədilə DGK ilə əməkdaşlıq etməyə hazırlıdır.

Təvsiyə

Biz tövsiyə edirik ki, Məlumatların Elektron Mübadiləsi sistemi tətbiq edilsin və həmin prosesə Amerika Ticarət Palatası cəlb edilsin.

A solid red vertical bar occupies the left third of the page.

RABİTƏ

V BÖLMƏ - RABİTƏ

Amerika Ticarət Palatası rabitə sektorunda işgüzar baxımdan əlverişli mühitin yaradılması istiqamətində Hökumətin səylərini alqışlayır və mümkün olan bütün vasitələrlə öz töhfəsini verməyə hazır olduğunu bəyan edir.

Amerika Ticarət Palatası Azərbaycanın MDB məkanında bütünərazisitam telefonlaşdırılmış ilk ölkə olması faktını məmənunluq hissi ilə qeyd edir. Biz həmcinin Azərbaycanın AZERSPACE və AZDATACOM layihələrinin uğurla həyata keçirilməsini sevindirici hal hesab edir. Internet abune haqqları və icarə olunan kabel xətlərinin dəyərinin azaldılması, yüksək məlumat ötürümə qabiliyyətinə malik olan milli "backbone" şəbəkəsinin yaradılması təqdirəlayıq digər amillərdir. Bu uğurlar, Azərbaycan hökumətinin də prioritət elan etdiyi məqsədə çatmağa və dünyanın qabaqcıl təcrübəsinin ölkədə tətbiqinə xidmət edir. Lakin Amerika Ticarət Palatası hesab edir ki, Azərbaycanın dünya miqyasında rəqabətə davamlı iştirakçı olması üçün bəzi məsələlər daha da effektiv şəkildə həllini tapmalıdır.

01. Müstəqil tənzimləyici orqan

Əvvəlki Ağ Sənəddə biz, Azərbaycanda yerli rabitə sektoruna əlavə investisiyaların cəlb edilməsi üçün şəffaf və proqnozlaşdırıla bilən rəqabətə davamlı tənzimləyici mühitin yaradılmasının vacibliyini vurğulamışdıq. Bu məqsədlə tövsiyə edilmiş idi ki, hər hansı hökumət orqanından asılı olmayan, rabitə sektorunda kommersiya əsaslarında iştirak edən və bazarın digər iştirakçıları ilə rəqabət aparan tənzimləyici orqan yaradılsın. "Azərbaycan Respublikasında rabitə və informasiya texnologiyalarının inkişafı üzrə 2010-2012-ci illər üçün Dövlət Proqramı"nda (Elektron Azərbaycan)" rabitə sahəsi üzrə müstəqil tənzimləmə orqanının (MTO) yaradılmasının nəzərdə tutulmasını alqışlayırıq. Bu çərçivədə, biz rabitə bazarında rəqabəti stimullaşdırmaq üçün müstəqil tənzimləyici orqanın lazımlığını bir daha vurğulayırıq.

Tövsiyə

Biz rabitə və informasiya texnologiyaları sektoru üçün kommersiya əsasları ilə iştirak edən və ya digər bazar iştirakçıları ilə rəqabət aparan, hər hansı qurum və hökumət orqanından asılı olmayan tənzimləyici orqan təsis edilməsini tövsiyə edirik.

02. Özəlləşdirmə

Əvvəlki Ağ Sənəddə biz, rabitə sektorunu üzrə milli strategiyanın tələb etdiyi qaydada, birgə müəssisələrin və dövlətə məxsus telekommunikasiya müəssisələrinin özəlləşdirilməsini tövsiyə etmişdik. Hökumət Dövlət Özəlləşdirmə Proqramına uyğun olaraq rabitə bazarında bəzi müəssisələri özəlləşdirmiş, bununla belə Hökumət dominant mövqə tutaraq bəzi digər müəssisələrin sahibliyini saxlayır. Hökumət bu müəssisələrin bazar dəyərinin artırılması və sərmayələrin cəlb edilməsi üçün onların özəlləşdirilmədən öncə modernləşdirilməsini təklif etmişdir. Hökumətin gələcək investorların ehtiyaclarını müəyyən etmək üçün ən əlverişli mövqedə olmamasının, habelə Nazirliyin özünün tənzimlədiyi sahədə davamlı kommersiya iştirakinin bu sektorda sərmayə qoyuluşlarına mənfi təsir göstərir. Eyni dərəcədə əhəmiyyət kəsb edən digər amil ondan ibarətdir ki, beynəlxalq təcrübədə investorlar "modernləşdirilmiş" olmayan müəssisələr üçün daha çox pul ödəməyə hazır olmasına göstərir.

Tövsiyə

Biz Hökumətin gəlir getirən müəssisələri özəlləşdirməsini və hansı növ modernləşdirmənin arzu olunan və uyğun olması barədə qərar qəbul etmək imkanının yeni sahiblərə verilməsini tövsiyə edirik.

03. Mobil rabitə bazarında rəqabət

Amerika Ticarət Palatası rabitə bazarında rəqabəti artırmaq istiqamətində Hökumətin səylərini alqışlayır. Lakin biz, bazarda sağlam rəqabətin əhəmiyyətli rola malik olmasına inanırıq. Bu baxımdan, müterəqqi texnologiyaların tətbiqi zamanı operatorlara bərabər yanaşmanın nümayiş etdirilməsi vacibdir. 3G texnologiyaları ilə bağlı təcrübə göstərir ki, Azərbaycanın mobil rabitə bazarında sağlam rəqabətin yaradılması üçün hələ də nəzərəçarpan problemlər mövcuddur. Müəyyən texnologiyalardan istifadə hüququnun lisenziyalasdırılması rəqabətin məhdudlaşdırılmasına yönəlmış vasitə kimi istifadə edilməməlidir, çünki bu, Azərbaycandakı işgüzar mühitə mənfi təsir göstərir.

Tövsiyə

Azərbaycanın mobil rabitə bazarında fəaliyyət göstəren və 3G texnologiyalarından istifadə etmək üçün ərizə ilə müraciət etmiş bütün operatorlara həmin texnologiyalardan istifadə etməyə icazə verilməsini tövsiyə edirik. Bu, sözügedən bazarda rəqabəti stimullaşdıracaq və xarici investorların Azərbaycana münasibətdə olan marağını artıracaq.

04. Rominq tarifləri

Mobil rabitedə yerli şəbəkələrarası və rouming tarifləri üzrə aparılmış tehlillər göstərir ki, bu tariflər yüksəkdir və xərc əsaslı deyildir. Amerika Ticarət Palatası qeyd olunan tariflərinin Hökumət tərəfindən tənzimlənməsi təşəbbüsünü alqışlayır. Belə ki, Azərbaycan iqtisadiyyatının sıx bağlı olduğu Avropa Birliyində də analoji tənzimləmə prosesi mövcuddur. Beynəlxalq təcrübəyə uyğun olaraq reallığı əks etdirən tariflərin tətbiqinin müasir texnologiyalardan istifadənin genişlənməsinə və işgüzar fəaliyyətə müsbət təsir edəcəyini vurğulayıraq.

Tövsiyə

Amerika Ticarət Palatası mövcud beynəlxalq təcrübəyə əsaslanaraq mobil rabitedə yerli şəbəkələrarası və rouming tariflərinin aşağı salınması, xərc əsaslı və reallığı əks etdirən tariflərin tətbiq edilməsini məqsədə uyğun sayıır.

05. Yeni Nəsil Şəbəkələr (NGN)

2005-cu ildə Hökumət telefon stansiyalarında NGN (yeni nəsil şəbəkə) texnologiyasının quraşdırılmasını başlamışdır. NGN çox xidmətli kommunikasiya şəbəkəsidir. O, səs, məlumatlar və multimediyanın tam və ya qismən integrasiyasını dəstəkləyən Internet protokoluna (IP) əsaslanan şəbəkə üzərində qurulur. Analoq telefon stansiyalarından fərqli olaraq, NGN ilə təchiz edilmiş stansiyalar yüksək keyfiyyət təmin etməklə yanaşı, geniş zolaqlı internet, IPTV və IP telefoniya kimi daha geniş çeşidli xidmətlər göstərmək imkanına malikdir. Bugünə qədər NGN ilə əhatə dərəcəsi yalnız 60% təşkil edir.

Tövsiyə

Biz tövsiyə edirik ki, NGN texnologiyaları bütün Azərbaycan ərazisində sürətləndirilmiş qrafiklə quraşdırılsın.

06. Poçt İdarələrində Xidmətin Keyfiyyəti

Amerika Ticarət Palatası ölkənin bütün ərazisini əhatə edən 1600 poçt müəssisələrinə malik Milli Poçt Operatoru “AzərPoçt”un ölkənin maliyyə-bank bazarına daxil olmasını, ona pul depoziti, poçt hesablarının açılması, valyuta mübadiləsi, pul köçürmələri, kart emissiyası, kommunal xərclərin ödənilməsi kimi bank funksiyalarının verilməsini sevindirici hal hesab edir. Bununla belə, xidmətlərin keyfiyyəti insanların qeyri-rəsmi, təhlükəsiz olmayan xidmətlərdən istifadə etməyə vadər edir. Xidmət mədəniyyəti aşılıamaq üçün, Azərpoçt idarələrində yüksək peşəkarlığa malik, mehriban və təhsil almış işçi heyətini qəbul edilməsi vacibdir. Ünvanların poçt adreslərini daxil etməklə onlayn program təminatı vasitəsinin tətbiqi ilə axtarışının mümkün olmaması Azərpoçtu cəlbedici olmayan xidmət təminatçısına çevirir.

Tövsiyələr

- Biz tövsiyə edirik ki, əksər Avropa ölkələrində mövcud olan xidmətlərə oxşar poçt izləmə xidmətləri təkmilləşdirilsin.
- Bundan başqa biz tövsiyə edirik ki, insanların qeyri-rəsmi, təhlükəsiz olmayan xidmətlər vasitəsilə deyil, poçt vasitəsilə əlaqə saxlamasına imkan yaratmaq məqsədilə, ölkə ərazisindəki poçt şöbələrində xidmətlərin keyfiyyəti artırılsın.
- Həmçinin, ünvanların poçt kodlarının axtarışını mümkün etmək üçün onlayn xidmətlər təmin edilməlidir.

■ ■ ■ İNFORMASIYA
TEXNOLOGİYALARI (IT)

VI BÖLMƏ - İNFORMASIYA TEKNOLOGİYALARI (IT)

Amerika Ticarət Palatası Hökumətin IT sektorunda inkişafı təşviq etmək üçün atlığı addımları alqışlayır və bu prosesə əlindən gələn bütün dəstəyi göstərməyə hazırlıdır. Elektron-hökumət və Elektron-ticarətin inkişafı üçün irəli sürülən təşəbbüsler təqdirəlayıqdır. Biz mobil internet də daxil olmaqla ölkə əhalisinin 50%-nin internetdən istifadə etməsini və bu əhali qrupunun 15%-nin genişzolaqlı internet istifadəçisi olmasını təqdirəlayıq hal hesab edirik. Başqa məmənuniyyət verici hallar "Xalq Kompüteri" layihəsi, məktəblərin kompüterləşdirilməsi və əksər məktəblərin internetlə təmin edilməsidir. Biz Elektron Azərbaycan ideyasının reallaşdırılması üçün Azərbaycan Hökumətinin IT sektorunda islahatları davam etdirməsinin vacibliyini bir daha vurğulayıraq və bu prosesi mümkün bütün vasitələrlə dəstəkləməyə hazır olduğumuzu bəyan edirik.

Uğurlara baxmayaraq, sektorun tam inkişafı üçün həllini gözləyən bəzi problemlərin həlli üçün işlər görülməlidir.

01. Gömrük Rüsumları

Əvvəlki "Ağ Sənəd" də qeyd edildiyi kimi, IT və telekommunikasiya məhsullarının idxl tariflərində əhəmiyyətli fərq mövcuddur, bu da vəsaitlərin ayrılmalarını pozmaqla yanaşı iqtisadi artıma xələl gətirir və məhsulların təsnifləşdirilməsində gömrük rəsmiləri üçün sərbəst qərar qəbul etmə imkanı yaradır.

IT məhsulları əsasən telekommunikasiya məhsulları kimi təsnifatlaşdırılır və telekommunikasiya məhsullarına 15% tarif tətbiq edilir, halbuki IT məhsulları üçün 3% tarif tətbiq olunur. Digər əhəmiyyətli problem IT məhsulları üçün tarifin strukturudur ki, bu da komponentlər və ehtiyat hissələrin əvəzinə hazır məhsulların idxlərini stimullaşdırır. Məsələn, fərdi kompüter üçün rüsum 3%, kompüterin komponentləri üçün isə 10% bərabərdir ki, bu da Azərbaycanda kompüterlərin yigilması biznesi üçün əhəmiyyətli antistimuldur.

Kompüter və əlavə avadanlıqlar üzrə Azərbaycanın gömrük rüsumları regionda rəqabətlilik qabiliyyətinə malik deyil. Gürcüstan, Türkiye və Türkmenistanda bu məhsullar üçün rüsum 0% bərabərdir. Regionda bu sənayedə aparıcı mövqe tutmaq üçün Azərbaycan biznesə münasibətdə əlverişli şərtlər yaratmalıdır.

Təvsiyələr

- Biz öz mövqeyimizi bir daha diqqətə çatdıraraq qeyd edirik ki, IT və telekommunikasiya məhsulları üçün tariflərin xərclərə əsaslanması təmin etmək və mövcud olan subsidiya və qeyri-səmərəliyi aradan qaldırmaq üçün onlar yenidən tarazlaşdırılmalıdır.
- Hesab edirik ki, regionda rəqabətlilik imkanını saxlamaq üçün Ümumdünya Ticarət Təşkilatının İnformasiya Texnologiyaları haqqında Sazişində müəyyən edildiyi kimi IT və telekommunikasiya məhsulları üçün tariflərin 0%-ə endirilməsi vacibdir.

02. Elektron Azərbaycan: elektron hökumət

Azərbaycanda Amerika Ticarət Palatası "Azərbaycan Respublikasında rabitə və informasiya texnologiyalarının inkişafı üzrə 2010-2012-ci illər üçün Dövlət Proqramı"nın

(Elektron Azərbaycan) və "Azərbaycan Respublikasında 2010-2011-ci illərdə "Elektron hökumət" in formalasdırılması üzrə Fəaliyyət Proqramı"nın təsdiq edilməsini alqışlayır.

Bəzi nazirliklərin idarəetmə sisteminin şəffaflıq və səmərəliliyini təmin etmək üçün artıq e-hökumət mexanizmlərini həyata keçirməklə prosesə töhfə verməsi sevindiricidir. Bununla belə bəzi dövlət orqanlarında bu fəaliyyətə eyni marağın olmamasını qeyd edirik. Əgər bəzi nazirliklər (Vergilər Nazirliyi) qabaqcıl təcrübəyə uyğun elektron xidmətlər göstərirse, bəzi digər nazirliklərdə (Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiə Nazirliyi – sahibkarlar üçün sosial müavinətlərlə bağlı internet bəyannamə) belə xidmətlər yoxdur.

Biz həmçinin hesab edirik ki, elektron imzanın tətbiqi elektron hökumətin bərqərar olmasına təkan verəcək.

Tövsiyə

Amerika Ticarət Palatası tövsiyə edir ki, elektron imzanın tətbiqi həyata keçirilsin və dövlət orqanları tərəfindən elektron xidmətlərin göstərilməsində istifadəsi təmin edilsin. Elektron hökumət ideyasını tam şəkildə gerçəkləşdirmək üçün Hökumət dövlət orqanlarına elektron xidmətlər göstərməsinin təmin edilməsi üçün ümumi standartların və tələblərin müəyyənləşdirməsi vacibdir. Bu dövlət orqanları tərəfindən göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin yüksək olmasını və şəffaflığı təmin edəcəkdir. Beləliklə, bu ölkədə işgüzar mühitinin inkişafına önəmli töhfə verəcəkdir.

03. Elektron Azərbaycan: elektron ticarət

Amerika Ticarət Palatası son illər ərzində e-ticarət əməliyyatlarının artdığını qeyd edir və Hökumətin e-ticarətə verdiyi dəstəyi alqışlayır. Onlayn ödəniş xidmətləri göstərən yerli operatorların olması elektron Azərbaycanın bu hissəsinin möhkəmlənməsini təmin edir. Lakin, Hökumətin dövlətin təşəbbüskarı olduğu onlayn ödəniş layihələrinin azlığı operatorları onlayn ödənişi zəruri dəstək olmadan müstəqil şəkildə təşkil etmək məcburiyyətində qoyur.

Tövsiyə

Biz Azərbaycanda elektron ticarət əməliyyatlarını stimullaşdırmaq və elektron ticarət əqdlərinin sayını artırmaq məqsədilə, Hökuməti onlayn ödəniş layihələrinin təşəbbüskarı olmağa çağırır.

04. Əqli mülkiyyət hüquqları

Ağ Sənədin əvvəlki nəşrlərində də qeyd edildiyi kimi, program təminatının və DVD-lərin saxta nüsxələri Azərbaycanda hələ də geniş yayılmışdır.

Tövsiyələr

- Biz bir daha tövsiyə edirik ki, Azərbaycanın Ümumdünya əqli mülkiyyət hüquqları sazişinə və Avropa Şurası prinsipləri ilə müəyyən edilmiş öhdəliklərə uyğunluğunun təmin edilməsi məqsədilə əqli mülkiyyət hüquqlarının müdafiə edilməsi üçün səylər yenilənsin və gücləndirilsin.
- Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi və Dövlət Gömrük Komitəsi sıx əməkdaşlıq edərək qanunsuz DVD, CD və program təminatının iddalına son qoymalıdır.

A solid red vertical bar occupies the left third of the page.

■ ■ ■ ӨМӨК

VII BÖLMƏ – ƏMƏK

Əvvəlki illerdə olduğu kimi, Amerika Ticarət Palatası diqqətli təhlillərdən sonra aşağıda təqdim edilən məsələlərin qanunvericilik baxımından yenidən nəzərdən keçirilməli ən əhəmiyyətli məsələlər olduğu nəticəsinə gəlmişdir. İşəgötürən və işçinin üzləşdiyi bir çox məsələlər arasında seçim etdikdə biz seçimimizi işəgötürən və ya işçi üçün obyektiv baxımdan ədalətsiz sayılan və ya bizim təkliflərimiz yerinə yetirilərsə ümumilikdə məşğulluq səviyyəsinin artırılmasını dəstəkləyəcək sahələr ilə məhdudlaşdırılmışdır.

Amerika Ticarət Palatası həmçinin hesab edir ki, Dövlət Sosial Müdafiə Fondu və Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Əmək Müfəttişliyi tərəfindən işəgötürənlərin tez-tez təftiş edilməsi, eləcə də Dövlət Miqrasiya Xidmətində üzləşdikləri çətinliklər işəgötürənlər arasında ciddi narahatlılığı səbəb olur.

01. Müavinətlərin daha effektiv qaydada ödənilməsi və aqressiv xarakterli təftişlərin azaldılması

2008-ci il tarixli Ağ Sənədimizdə qeyd edildiyi kimi, Amerika Ticarət Palatasının üzvləri məlumat verirlər ki, Dövlət Sosial Müdafiə Fondu sosial müavinətlərin ödənişində effektiv deyil (misal üçün, analıq məzuniyyəti üzrə müavinətlər) və bu, bir çox hallarda işçilər üçün çətinliklər yaradır. Bununla yanaşı, bəzi işəgötürənlərin Sosial Müdafiə Fondu tərəfindən tez-tez təftiş edilməsi xoş olmayan münasibət yaradır. Bəzi üzv şirkətlərin verdikləri məlumatə əsasən, legitim olan biznes fəaliyyəti üzrə xərclər sehv olaraq sosial ödənişlər üçün tələblərə aid edilir. Bundan başqa, bəzi üzv şirkətlərimiz məlumat verirlər ki, qanunla tələb olunan qaydada təftişdən sonra edilməli olan zəruri dəyişikliklər üçün ağlabatan vaxt vermədən onlara qarşı sanksiyalar tətbiq edilir. Eyni zamanda, verilən məlumatatlara əsasən, bir çox hallarda şirkətlər il ərzində biri Əmək Müfəttişliyi, digeri isə Sosial Müdafiə Fondu tərəfində aparılan iki təftiş ilə üzləşməli olurlar. Bu, bəzi işəgötürənlərin üzərinə ağır inzibati yük qoyur.

Tövsiyələr

- Biz tövsiyə edirik ki, Sosial Müdafiə Fondu və Əmək Müfəttişliyi işəgötürənlərin narahatlıqlarının dinlənilməsi və qanunların əsaslandırılmış və ədalətli qaydada tətbiq edilməsi üçün daha çox səylər göstərsinlər.
- Bu baxımdan, biz tövsiyə edirik ki, şirkətləri təftiş edən qurumların sayı, eləcə də təftişlərin təkrarlanması tezliyi və müddəti azaldılsın. Təftiş edilməli olan şirkətlərin seçilməsinə münasibətdə tətbiq edilən metodların daha şəffaf olması təmin edilməlidir.
- Biz tövsiyə edirik ki, 50 nəfərdən çox işçi olan və ya lisenziya lazımlı olan sahələrdə fəaliyyət göstərən şirkətlərdə aparılan təftişlərin sayı ildə bir dəfədən çox olmamaq şərtiə məhdudlaşdırılsın. 50 nəfərdən az işçi olan və lisenziya lazımlı olan sahələrdə fəaliyyət göstərməyən şirkətlərdə aparılan təftişlərin sayı üç (3) ildə bir dəfədən çox olmamalıdır.

02. Əmək Məcəlləsinin 144-cü maddəsinə əsasən məzuniyyətlər üçün pul əvəzinin verilməsi

Əmək Məcəlləsinin 144.1 maddəsinə 2006-ci il tarixli düzəlişlərə əsasən, məzuniyyətlər üçün pul əvəzinin verilməsini qadağan edən norma ləğv edilmişdir. Bu, işçiləri və işəgötürənləri iş ili ərzində istifadə edilməmiş məzuniyyət günlərinin əvəzinə nağd pul almağa təşviq etmişdir. Məzuniyyətlər üçün pul əvəzinin alınmasına üstünlük verən işçilərin sayı əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Biz hesab edirik ki, bu, Beynəlxalq Əmək Təşkilatının 52 sayılı (Azərbaycan tərəfindən ratifikasiya edilmişdir) və 132 sayılı (Azərbaycan ratifikasiya etmək niyyətini bəyan etmişdir) Konvensiyalarının həm niyyətinə, həm də mətninə ziddir. Bizi narahat edən digər məqam isə pul əvəzi almaq hüququndan sui-istfadənin işçilərə olan potensial təsirləri ("həddən artıq yorğunluq", səhhət ilə bağlı problemlər və s.) ilə bağlıdır.

Tövsiyə

Biz tövsiyə edirik ki, Əmək Məcəlləsinin 144-cü maddəsinə düzəliş edilərək aydın şəkildə qeyd edilsin ki, əsas məzuniyyət günləri üçün pul əvəzi ödənilməməlidir və işçilər əsas məzuniyyətin üçdə birindən çox olmayan hissəsinə iş ili başa çatdıqdan sonrakı 18 aya qədər növbəti iş ilinə keçirə bilərlər.

03. Yaşamaq və əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün icazələrin müddətləri; Vizalar

2010-cu ilin oktyabrından etibarən, artıq əksər müsafirlərə (qonaqlar) hava limanında vizalar verilmir. Tətbiq edilmiş yeni viza qaydaları Azərbaycanda fəaliyyət göstərən şirkətlərin üzərinə əlavə yük qoyur. Bizim üzv şirkətlərimizin verdiyi məlumatə əsasən, Azərbaycan səfirliliklərində vizaların alınması ilə bağlı yubanmalara görə onların layihələrində və əməliyyatlarında ciddi ləngimələr baş verir. Üzv şirkətlərimizin verdiyi məlumatlar göstərir ki, səfirliliklərdə vizanın verilməsi üçün bəzi hallarda 1 aya qədər və ya daha çox müddət tələb olunur. Bu, şirkətlərin biznes fəaliyyəti ilə məşğul olması ilə bağlı xərclərin artması ilə nəticələnir və Azərbaycandakı işgüzar mühitin rəqabətə davamlılığını olduqca azaldır. Biznes məqsədi ilə səfər edənlərin Azərbaycana daxil olmasının çətinləşdirilməsi yanlış təəssürat bağışlayır.

¹Bundan başqa, üzv şirkətlərimizin təcrübəsi göstərir ki, Azərbaycanda müvəqqəti yaşamaq icazələri üçün təqdim edilmiş ərizələrin Dövlət Miqrasiya Xidmətində (DMX) baxılması üçün ən azı 30 gün tələb olunur. Azərbaycan qanunvericiliyinə əsasən, Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin rəyinin alınması üçün tələb olunan 10 gün daxil olmaqla, DMX sənədlərə 20 gün ərzində baxmalıdır (109 sayılı Sərəncamın 9-cu maddəsi). Dövlət Miqrasiya Xidmətində əlavə yubanmalar nəticəsində Azərbaycanda fəaliyyət göstərən həm Azərbaycan şirkətlərinin, həm də xarici şirkətlərin xərcləri artır.

Eyni zamanda, əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün icazələrin alınması müvəqqəti yaşamaq üçün icazələrdən asılıdır. Müvəqqəti yaşamaq üçün icazələrin hazırlanması ilə bağlı baş verən hər hansı yubanma kommersiya müəssisələrinin əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün icazələrin alınmasında əlavə çətinliklər ilə üzləşməsi ilə nəticələnir. Bundan əlavə, əcnəbilər əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün icazələrinin müddətini həmin icazənin etibarlılıq müddəti başa çatmadan 22 gün əvvəl uzatmalıdır.

¹ Qəribədir ki, müvəqqəti yaşamaq üçün kart DMX tərəfindən 30 gündən az müddədə hazırlanmış olduğu hallarda DMX həmin kartı 30-cu günə qədər vermir.

Sənədlərin hazırlanması ilə bağlı yubanmalar nəticəsində Azərbaycandakı əcnəbilər yaşamaq üçün etibarlı olan sənəd olmadan qalır və ona görə də ölkəni tərk edə bilmirlər.

Qeyd edək ki, Nazirlər Kabinetinin 214 sayılı Qərarına 2009-cu ildə edilmiş düzəliş və əlavələr nəticəsində, əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün icazələrin hazırlanması üçün müəyyən edilmiş müddətlər çıxarılmış (2.2 maddəsi), yalnız DMX əcnəbilər tərəfindən təqdim edilmiş sənədləri rəsmi surətdə göndərdikdən sonra Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi üçün nəzərdə tutulmuş vaxt saxlanılmışdır. Biz, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin öz yoxlamalarını DMX ilə eyni zamanda (Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi tərəfindən edildiyi kimi) nəyə görə yerinə yetirə bilmədiyini başa düşə bilmirik.

Müvəqqəti yaşamaq üçün kartlarını yeniləmək arzusunda olan kommersiya müəssisələrinin üzləşdiyi digər bir çətinlik ondan ibarətdir ki, hazırda DMX hüquqi və digər nümayəndələrə (karbohidrogenlər sektorу və ya beş nəfərdən çox işçisi olan kommersiya müəssisələrindən başqa) əcnəbi işçilər adından sənədləri təqdim etməyə/ toplamağa icazə vermir. Biz hesab edirik ki, bu, bütöv prosesi işçilər üçüm lüzumsuz dərəcədə çətinləşdirir. Onlar, başqları tərəfindən onların adından asanlıqla həll edilə bilən inzibati məsələlər ilə məşğul olmaq məqsədilə işdən icazə almalı olurlar.

Nəhayət, Amerika Ticarət Palatasının üzvləri müvəqqəti yaşamaq üçün kartların müddətinin mövcud kartların etibarlılıq müddəti başa çatmadan əvvəl yenilənməsi məsələsinə diqqətimizə çatdırmışlar. DMX, kartların yenilənməsi üçün ərizələri mövcud kartların etibarlılıq müddəti başa çatmadan əvvəlki 22 gündən çox olan müddətdə qəbul etmir. Biz, bu cür qısa vaxt mehdudiyyətinin nə ilə əsaslandırıldığını başa düşə bilmirik, xüsusən də nəzərə alsaq ki, bir çox hallarda DMX sənədlərin baxılması və hazırlanması prosesini həmin zaman çərçivəsində başa çatdırır.

Təvsiyələr

- Biz tövsiyə edirik ki, Bakı hava limanına gələrkən qısa müddətli vizaların verilməsinə icazə verən rejim yenidən tətbiq edilsin. Bundan başqa, biz tövsiyə edirik ki, Azərbaycan Aİ və ABŞ vətəndaşları üçün qısa müddətli səfərlər üçün vizasız səyahət imkanı tətbiq etsin.
- Biz tövsiyə edirik ki, (a) əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmaq icazəsi üçün ərizələrin baxılması üçün müddətləri müəyyən edən və (b) 214 sayılı Qərarda Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən sənədlərin baxılması üçün nəzərdə tutulmuş 7 günlük müddəti müvəqqəti yaşamaq üçün icazələrin DMX tərəfindən hazırlanması üçün nəzərdə tutulmuş müddətə daxil edən düzəliş və əlavələr qəbul edilsin. Biz həmçinin tövsiyə edirik ki, Dövlət Miqrasiya Xidmətinin üzərinə öz vəzifələrini müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində yerinə yetirmək barədə öhdəlik qoyulsun.
- Biz həmçinin tövsiyə edirik ki, kartların etibarlılıq müddəti başa çatmadan əvvəl yaşamaq üçün kartların və əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün icazələrin asanlıqla yenilənməsinə imkan verəcək prosedur tətbiq edilsin.
- Nəhayət, biz tövsiyə edirik ki, əlaqədar şəxs tərəfindən təyin edilən məsləhətçilərə, müşavirlərə və digərlərinə zəruri hallarda Dövlət Miqrasiya Xidmətinə və digər qurumlara ərizələr təqdim etməyə və ərizələrlə məşğul olmağa icazə verilsin.

04. Əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmaq və yaşamaq üçün icazələrin müddətinin uzadılması üçün sənədlərin yenidən təqdim edilməsi

Qeyd edək ki, əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün icazələr və müvəqqəti yaşamaq üçün kartlar yenilənən zaman, bir sıra sənədlər (misal üçün, icarə müqavilələri, doğum haqqında şəhadətnamələr, diplomlar və s.) hər dəfə ərizə ilə müraciət edəndə tələb olunur. Bu, həm DMX, həm də işəgötürən/işçi üzərinə düşən inzibati yükü xeyli artırır.

Təsviyə

Biz tövsiyə edirik ki, ərizəcılardan əvvəllər təqdim edilmiş (və ona görə də artıq Dövlət Migrasiya Xidmətinin arxivlərində olan) sənədlərin yenidən təqdim edilməsi tələb edilməsin. Xüsusən də qanunvericiliyə əsasən hər hansı hal dəyişikliyi barədə bildirişin verilməsi tələb olunduğuna görə, “heç bir dəyişiklik yoxdur” kimi sadə bir qeyd yetərlidir.

TURİZM

VIII BÖLMƏ – TURİZM

Amerika Ticarət Palatası Azərbaycan iqtisadiyyatına əhəmiyyətli töhfələr vermək üçün turizm sektorunun böyük potensiala malik olduğunu təsdiqləyir və 2011-ci ilin "Turizm ili" elan edilməsini alqışlayır. Bakı şəhərində yeni beş ulduzlu mehmanxananın inşa edilməsi turizm sektorunu inkişaf etdirmək arzusunun vacib bir göstəricisidir. Biz ümid edirik ki, 2011-ci ilin "Turizm ili" elan edilməsi turizm üçün tələb olunan obyektlərin və infrastrukturun inkişaf etdirilməsinə əlavə töhfə verəcək və Azərbaycana qonaq gələnlər üçün daha əlverişli şəraitin yaradılması ilə nəticələnəcək. Lakin, hesab edirik ki, viza rejimində, ictimai nəqliyyat infrastrukturunda, Azərbaycana təyyarə biletlərinin qiymətlərində və hava limanı xidmətlərinin keyfiyyətində fundamental dəyişikliklərin edilməsi turizm sektorunun uğurlu inkişafı üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

01. Viza qaydaları

Turizm sektoruna investisiyalar yönəldən Amerika Ticarət Palatasının üzv şirkətlərini 2010-cu ilin oktyabrında qüvvəyə minmiş yeni viza qaydaları ciddi narahat edir. Həmin yeni qaydalar, xüsusən də hava limanında vizaların verilməsinin dayandırılması və Azərbaycan səfirliliklərində vizaların əldə edilməsində baş verən yubanmalar həm Azərbaycan ilə biznes münasibətlərinə, həm də Azərbaycanda turizm sektoruna mənfi təsir göstərmişdir. Bu, nəticə etibarilə Azərbaycanın turizm (və biznes) məkanı kimi imicinə də mənfi təsirlər göstərir.

Ölkəyə gələrkən vizaların verilməsinin dayandırılmasından sonra, Azərbaycan səfirliliklərində vizaların alınması üçün müraciət edən turistlərin sayı əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Bизdə həmin səfirliliklərdə vizaların verilməsi ilə bağlı ciddi ləngimələrin baş verdiyinə dair sübutlar var. Bundan başqa, paytaxt şəhərləri olmayan başqa şəhərlərdə yerləşən Azərbaycan konsulluqları viza üçün ərizələri qəbul etməkdən imtina edirlər. Bunun nəticəsi olaraq, mehmanxanalardan alınmış məlumatə əsasən, on minlərlə dollar məbləğində sifarişlər ləğv edilmişdir. Amerika Ticarət Palatası hesab edir ki, yeni viza qaydaları bu biznes seqmentində Azərbaycanın rəqabətə davamlılığını azaldır, beləliklə də turizm sektorunun inkişaf etdirilməsi barədə Hökumətin müəyyən etdiyi məqsədin həyata keçirilməsinə mane olur.

Tövsiyələr

- Biz tövsiyə edirik ki, Azərbaycanda turizmin təkmilləşdirilməsinə stimul vermək üçün nisbətən az dərəcədə məhdudlaşdırılmış viza qaydaları qəbul edilsin.
- Azərbaycan səfirliliklərində yubanmalar ilə bağlı problemləri həll etmək məqsədilə, vizaları sənədlərin təqdim edilməsindən sonra beş gün ərzində verməyə imkan yaranan yeni texnologiyalar tətbiq edilməlidir.
- Amerika Ticarət Palatası həmçinin tövsiyə edir ki, Azərbaycan konsulluqlarında turistləri müvafiq ölkələrin paytaxt şəhərlərinə göndərmədən vizaların verilməsi üçün prosedurlar tətbiq edilsin.

02. Bakı şəhərində ictimai nəqliyyat

Amerika Ticarət Palatası Hökumətin Nəqliyyatın İntellektual İdarəetmə Sisteminin istifadə edilməsi vasitəsilə Bakı şəhərində ictimai nəqliyyatın təkmilləşdirilməsinə dair planlarını alqışlayır. Lakin, ictimai nəqliyyatın hazırlı vəziyyəti, xüsusən də avtobus xidmətinə münasibətdə, qənaətbəxş deyil və xidmətlərin keyfiyyətini artırmaq üçün köklü dəyişikliklərin edilməsi tələb olunur. Avtobusların hərəkət qrafikləri, marşrutları, dolayı yollar, avtobuslara minmə/avtobuslardan düşmə məntəqələri və s. barədə asanlıqla əldə edilə bilən informasiyanın olmaması Bakıya gələn turistlər üçün böyük və əsas problemdir. Giriş məntəqəsində (tipik olaraq Heydər Əliyev adına Beynəlxalq Hava Limanı) və ya şəhərin avtobus dayanacaqlarında turistlərin öz təyinat məntəqələrinə ictimai nəqliyyat vasitəsilə necə çatmalı olduqları barədə məlumat əldə etmələri üçün heç bir xidmət məntəqəsi yoxdur.

Tövsiyələr

- Avropanın əksər paytaxt şəhərlərində olduğu kimi, Bakı şəhərinin ictimai nəqliyyat sisteminin səmisiñlərə xidmətlərin göstəriləməsi və həmin xidmətlərə nəzarət ilə bağlı cavabdehlik daşıyan vahid nəqliyyat şirkətində mərkəzləşdirilməsi xidmətlərin keyfiyyətinin artmasına mütləq öz töhfəsini verərdi. Nəticə etibarilə, bu, paytaxtda turizm baxımından əlverişli mühitin yaranmasını stimullaşdırardı. Bu da, ictimai nəqliyyatın idarə edilməsi daxil olmaqla, Nəqliyyatın İntellektual İdarəetmə Sisteminin tətbiq edilməsini asanlaşdırardı.
- Biz həmcinin tövsiyə edirik ki, ictimai nəqliyyatın hərəkət qrafikləri və marşrutları barədə informasiyanın internet və digər vasitələrin köməyi əhaliyə çatdırılması təmin edilsin. ictimai nəqliyyatın hərəkət qrafiki və təyinat məntəqələri barədə informasiyanın internetdə dərc edilməsi, eləcə də seçilmiş avtobus dayanacaqlarında xidmət məntəqələri şəbəkəsinin yaradılması Bakı şəhərində turizm baxımından əlverişli mühitin yaranmasına öz töhfəsini verəcək.

03. Hava limanında turizm məlumatlandırma və müəyyən marşrut üzrə nəqliyyat xidmətləri

2008-ci il tarixli Ağ Sənəddə qeyd edildiyi kimi, hava limanında turist məlumatlandırma məntəqəsi və ya hava limanının avtobus xidmətləri mövcud deyil. Bakıya gələn turistlər ölkə ərazisində təyinat məntəqələri barədə lazımi informasiya əldə edə bilmirlər. Hava limanından şəhərin mərkəzinə ictimai nəqliyyatın olmaması, habelə turistlər üçün hər hansı avtobus xidmətlərinin olmaması ölkəyə ilk dəfə gələn qonaq üçün xoşagelməz təəssürat yaradır.

Tövsiyələr

- Biz tövsiyə edirik ki, turistlərin daşınması, taksi qiymətləri, limuzin xidmətləri, mehmanxanalar, şəhərin görməli yerləri haqqında məlumatlar barədə suallarını ünvanlaşdırmaq imkanı verəcək turizm məlumatlandırma məntəqəsi təsis edilsin.
- Şəhərin mərkəzinə təhlükəsiz avtobus xidmətinin təmin edilməsi vacib olduğuna görə, biz həmcinin tövsiyə edirik ki, əksər Avropa ölkələrində olduğu kimi, ictimai nəqliyyat hava limanını şəhər ilə effektiv şəkildə birləşdirsin.

04. Hava limanında taksi xidməti

Avtobus xidmətinin və ictimai nəqliyyatın şəhər ilə əlaqəsinin olmaması turistləri taksi xidmətlərindən istifadə etməyə vadar edir. Həmin xidmətlərin səviyyəsi çox aşağıdır. Bundan başqa, taksilər sayğaclarla təchiz edilməmişdir ki, bu da sui-istifadə halları ilə nəticələnir. Taksi haqları barədə hər hansı informasiyanın olmaması sui-istifadə ehtimalını daha da artırır.

Tövsiyələr

- Biz tövsiyə edirik ki, taksilər sayğaclar ilə təchiz edilsin və təyinat məntəqəsindən asılı olaraq tariflər taksi dayanacağının girişində və hava limanı binasında asanlıqla görülə bilən işarələrin üzərində qeyd edilsin.
- Hava limanı orqanları yalnız müştərilərlə nəzakətlə davranan və peşəkar sürücülərin taksi xidmətləri təmin etməsinə icazə verməlidir.

05. Hava limanında iaşə xidmətləri və işçi heyəti

Hava limanındaki obyektlərin tədricən təkmilləşməsinə baxmayaraq, yüksək keyfiyyətli iaşə xidmətləri göstərən obyektlər hələ də çatışdır. Bundan başqa, xidməti lazımı peşəkarlıq və nəzakət səviyyəsinə çatdırmaq məqsədilə, mövcud obyektlərin işçi heyəti üçün daha çox və daha münasib təlimlər təşkil edilməlidir.

Üzv şirkətlərimizdən aldığımız məlumatlar hava limanında işləyən bəzi dövlət orqanları və hava limanı rəsmilərinin münasibəti ilə bağlı oxşar problemlərin olduğunu göstərir.

Tövsiyələr

- Biz təklif edirik ki, bütün səviyyələrdə, o cümlədən hava limanında işləyən dövlət orqanları və hava limanı administrasiyası səviyyəsində müştəri xidmətlərinin keyfiyyətini artırmaq üçün yüksək səviyyəli təlimlər keçirilsin.
- Hava limanının öz qonaqlarına daha yüksək keyfiyyətli xidmət göstərməsini təmin etmək məqsədilə, biz həmçinin tövsiyə edirik ki, hava limanında müştərilərlə nəzakətlə davranan effektiv işçi heyəti olan və müxtəlif yeməklər və içkilər təmin edən obyektlər (kafelər, restoranlar və s.) olsun.

06. Hava limanında “WiFi” xidmətləri

Azerbaycana gələn qonaqlar əsas etibarilə biznes məqsədilə səfər etdiyinə görə, biz hesab edirik ki, təkmilləşdirilmiş WiFi xidməti ölkənin imicini daha da yaxşılaşdıracaq.

Tövsiyə

Biz hava limanında kompleks “WiFi” xidmətlərinin tətbiq edilməsini tövsiyə edirik.

07. Etibarlı məlumat toplama sisteminin olmaması

Əvvəlki Ağ Sənədimizdə qeyd edildiyi kimi, turizm sektorу üzrə etibarlı və ətraflı statistik və bazarın təhlillərinə dair məlumat çatışmazlığı vardır və bu səbəbdən sektorun ümumi iqtisadiyyata təsirini qiymətləndirmək və ya hesablaməq çətindir.

Tövsiyə

Biz bir daha tövsiyə edirik ki, hökumət orqanları (gömrük orqanları, sərhəd xidməti və ya Xarici İşlər Nazirliyi) tərəfindən turistlər haqqında məlumatların toplanması və hesabatların təqdim edilməsi sistemindən əldə edilmiş informasiya yoxlanıb təsdiq edilmək üçün Turizm Nazirliyinə və ya Dövlət Statistika Komitəsinə təqdim edilməlidir. Turizm Nazirliyi toplanmış məlumatları geniş ictimaiyyətə çatdırılmalıdır.

08. Dəmir yolu və şəhərlərarası avtobus xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi

Ümumiyyətlə, Azərbaycanın gəzməli və istirahət etməli regionlarına turistlərin səyahət etməsi çətindir. Dəmir yolu xidmətinin olmasına baxmayaraq, dəmir yolu obyektləri və onun keyfiyyəti turizm məkanında turistlərin gözlədiyi səviyyədən olduqca aşağıdır. Qatarlar köhnədir və dəmir yolu stansiyalarında, o cümlədən Bakı şəhərində, xidmətlərin səviyyəsi aşağıdır. Bundan başqa, dəmir yolu stansiyalarının, o cümlədən Bakı şəhərindəki əsas vağzalın təcili təmirə ehtiyacı var. Onlayn bilet xidmətlərinin və dəmir yolu stansiyalarında bilet avtomatlarının olmaması dəmir yolu işçiləri tərəfindən sui-istifadə halları ilə nəticələnir. Bunu eynilə şəhərlərarası avtobus xidmətlərinə də aid etmək olar.

Tövsiyələr

- Ümumiyyətlə, dəmir yolu və şəhərlərarası avtobus xidmətləri təkmilləşdirilməlidir
- Bakı şəhərindəki və regionlardakı dəmir yolu stansiyalarında və şəhərlərarası avtobus vağzallarında təmir işləri aparılmalı və daha əlverişli mühit yaradılmalı və onların zahiri görünüşü yaxşılaşdırılmalıdır.
- Xidmətlərin keyfiyyətini artırmaq məqsədilə, biz tövsiyə edirik ki, dəmir yolu və avtobus vağzallarında təlim keçmiş, mehriban işçi heyəti olan xidmət məntəqələri yaradılsın.
- Bundan başqa, biz tövsiyə edirik ki, dəmir yolu və avtobuslara dair internet səhifəsi hazırlanıb və təkmilləşdirilsin, həmin səhifədə qrafiklər və biletlər barədə ingilis dilində informasiya daxil edilsin və onlayn bilet xidmətləri təmin edilsin.
- Həmçinin, dəmir yolu stansiyalarında və avtobus vağzallarında işçi heyəti tərəfindən sui-istifadə hallarına yol verməmək məqsədilə bilet avtomatları quraşdırılmalıdır.

09. Azərbaycanın regionlarında turizm

Azərbaycan regionlarının iqtisadi inkişafı Hökumətin bəyan edilmiş bir məqsədidir. Turizm sahəsinin inkişaf etdirilməsi həmin məqsədin reallaşdırılması üçün bütün lazımı şəraiti təmin edir. Bu baxımdan, Amerika Ticarət Palatası regionlarda iqtisadiyyatın

bu seqmentini təkmilləşdirmək üçün Hökumət tərəfindən həyata keçirilmiş tədbirləri alqışlayır və bir sıra uğurların olmasını məmənuniyyətlə qeyd edir. Bununla belə, sözügedən sahənin daha da inkişaf etdirilməsi üçün, Hökumət yol təhlükəsizliyi, münasib, təhlükəsiz və rahat qatar və avtobus xidmətlərinin təmin edilməsi ilə bağlı məsələləri həll etməli və turizm bazarına daxil olmaq istəyən şirkətlərin marağını azaldan rəqabət mühitinə maneələri aradan qaldırmalıdır.

Regionlara hər iki istiqamətdə səyahət biletləri almaq imkanın faktiki olaraq olmaması həll edilməsi tələb olunan daha bir problemdir. Rəsmi şəxslər regionlara hər iki istiqamətə biletlərin alınmasının mümkün olduğunu qeyd etsələr də, faktiki olaraq bu ümumilikdə mümkün deyil.

Tövsiyələr

- Biz tövsiyə edirik ki, qatar və avtobus xidmətləri təkmilləşdirilsin, Hökumət isə regionlardakı infrastrukturun beynəlxalq standartlara uyğun olmasını təmin etməlidir.
- Hökumət həmçinin turizm bazarının iştirakçılarına eyni münasibət göstərilməsini və bazara daxil olmaq istəyən şirkətlərin süni maneələrlə üzləşməməsini təmin etsin.
- Biz həmçinin tövsiyə edirik ki, turistlərin ölkə daxilində səfərlər üçün biletlər təxsis etməsinə və həmin biletlərə görə ödənişi kredit kartlar vasitəsilə həyata keçirməsinə imkan verən sistem tətbiq edilsin.

■ ■ ■ KORRUPSİYA

IX BÖLMƏ – KORRUPSIYA

01. Korrupsiya ümumilikdə

Amerika Ticarət Palatası Hökumətin korrupsiya ilə mübarizəyə yönəlmış son tədbirlərini alqışlayır. Tədbirlərin effekti barədə biznes ictimaiyyəti baxımından fikir söyləmək hələ çox tez olsa da, biz hesab edirik ki, effektli şəkildə həyata keçirildiyi təqdirdə bu addımlar sayəsində investisiya mühiti əhəmiyyətli surətdə yaxşılaşa bilər.

Ötən bir neçə il ərzində, Hökumət şəffaflığı artırmaq və korrupsiya ilə mübarizə aparmaq üçün bir sıra tədbirlər həyata keçirmişdir. Bir neçə dövlət orqanında “Vahid pəncərə” sisteminin tətbiq edilməsi, onlayn xidmətlərinin həyata keçirilməsi, digər orqanlarda təkmilləşmələr və Hökumət tərəfindən son aylarda görülən praktiki və qanunvericilik tədbirləri şəffaflığın artırılmasına öz töhfəsini vermişdir. Lakin, artıq qəbul edilmiş olan qanunların icra edilməsi zəif və qeyri-adəkvat olaraq korrupsiya hallarının davam etməsinə və bu mənfi halların ölkədə neft gəlirlərinin artması ilə paralel olaraq artmasına imkan vermişdir. Vəziyyət bir qədər yaxşılaşsa da, korrupsiya böyük bir problem olaraq qalır.

Həyata keçirilməsi 2007-ci ildə başlanılmış Şəffaflığın Artırılması və Korrupsiya ilə Mübarizəyə dair Milli Strategiya 2011-ci ildə qüvvədən düşəcək. Milli Strategiyaya əsasən Hökumət müxtəlif sahələrdə bir sıra mühüm tədbirlər həyata keçirməli, o cümlədən İnzibati Prosessual Məcəlləni və Rəqabət Məcəlləsini qəbul etməli idi. Bundan başqa, çirkli pulların yuyulmasına qarşı/terrorizmin maliyyələşdirilməsi ilə mübarizə, maraqların toqquşması, hüquq pozuntusu barədə məlumat verən şəxslərin mühafizəsi, hökumət rəsmiləri tərəfindən maliyyə məlumatlarının açıqlanması, eləcə də hüquqi şəxslərin cinayət məsuliyyəti haqqında qanun layihələri planlaşdırılırdı. Korrupsiya ilə mübarizə komissiyasının işinin təkmilləşdirilməsinə, hökumət tərəfindən lisenziyalasdırmanın və tənzimləmənin optimallaşdırılmasına, habelə hökumətin bütün əməliyyatları boyu şəffaflığın artırılmasına yönəlmış tədbirlər Milli Strategiyaya əsasən prioritetlər kimi ön plana çəkilmişdi. Bununla belə, yalnız çirkli pulların yuyulması və terrorizmin maliyyələşdirilməsi haqqında qanun və İnzibati Prosessual Məcəllə qəbul edilmişdir. Təəssüf ki, Milli Strategiyanın uğurla başa çatdırılması üçün vacib olan bir neçə mühüm qanunlar və normativ-hüquqi aktlar tətbiq edilməmişdir.

Amerika Ticarət Palatası hesab edir ki, korrupsiya ilə mübarizə sahəsində islahatlar sistemli xarakter daşımmalı və qanunların həyata keçirilməsi lazımi effektə malik olmalıdır. Qanunların qəbul edilməsi və həyata keçirilməsinə seçim əsaslı yanaşma onların bütövlükdə səmərəsiz olması ilə nəticələnir.

Tövsiyələr

- Biz tövsiyə edirik ki, rəsmi şəxslər tərəfindən maliyyə informasiyasının açıqlanmasına dair qaydaların tələblərinə uyğun olaraq maliyyə informasiyasının açıqlanması haqqında qanun tətbiq edilsin və maliyyə informasiyasının açıqlanması üzrə formalar qəbul edilsin. Nəticə etibarilə, dövlət məmurları açıqlanması tələb olunan maliyyə informasiyasını açıqlamalıdır.
- Biz həmcinin təklif edirik ki, maraqların toqquşması, hüquq pozuntusu barədə məlumat verən şəxslərin mühofizəsi və hüquqi şəxslərin cinayət məsuliyyəti haqqında qanunlar qəbul edilsin. Bunlardan əlavə, Rəqabət Məcəlləsinin layihə variantına maraqlı tərəflərin iştirakı ilə dəyişikliklər edilməli və həmin məcəllə qəbul edilməlidir.
- Bundan başqa, dövlət məmurları üçün davranış kodeksləri effektli şəkildə tətbiq edilməlidir.
- Baş Prokurorluq yanında Anti-Korrupsiya Departamenti öz işçi heyətinin sayını artırmalı və yüksək səviyyəli dövlət orqanlarında korrupsiya hallarının araşdırılması və təqib edilməsi üçün daha sərt yanaşma tətbiq etməlidir. Hökumət müstəqil, etik və professional kütləvi informasiya vasitələrinin fəaliyyətini təmin etməlidir və jurnalistlərin təqib olunmadan korrupsiya halları barədə azad şəkildə məlumat vermələri üçün mətbuat azadlığının hökumət tərəfindən müdafiəsini təmin etməlidir.

02. “İnhisarcılıq” vasitəsilə korrupsiya

Əvvəlki Ağ Sənədimizdə qeyd edildiyi kimi, Azərbaycanda mövcud olan qeyri-rəsmi inhisarcılıq problemi həm hökumət rəsmilərinin, həm də özəl sahibkarların daimi müzakirə mövzusu olmuşdur. Əvvəlki Ağ Sənədimiz dərc edildikdən sonra, inhisarlar ilə bağlı vəziyyət yaxşılaşmamışdır. İnhisarcılıq rəqabətə menfi təsir göstərir, habelə iqtisadi inkişafı və yeni iş yerlərinin yaradılması prosesini ləngidir. Ona görə də Azərbaycanda bazarın makroiqtisadi funksiyası zəifdir və iqtisadi səmərəlilik azdır. Bu baxımdan, bütün sahibkarlar üçün bərabər şəraitin yaradılması dayanıqlı, sağlam və inkişaf edən iqtisadiyyat üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir, bu isə öz növbəsində məşğulluq səviyyəsinin artması ilə nəticələnir.

Amerika Ticarət Palatası Azərbaycanda rəqabəti tənzimləyən mövcud qanunvericiliyin cəm forması olan Rəqabət Məcəlləsinin cari layihə variantı ilə tanış olmaq imkanına malik olmuşdur. Biz hesab edirik ki, hazırkı formasında Məcəllənin layihə variantı rəqabətin artırmasına stimul verməyəcək və bu səbəbdən biznes ictimaiyyəti ilə əlavə müzakirələr aparılmalıdır.

Tövsiyələr

- Biz tövsiyə edirik ki, bazarda rəqabəti artırmaq və bütün kommersiya müəssisələrinə eyni münasibətin göstərilməsini təmin etmək məqsədilə Hökumət qəti tədbirlər görməlidir.
- Biz həmcinin tövsiyə edirik ki, Rəqabət Məcəlləsinin hazırkı layihə variantı biznes ictimaiyyətinin iştirakı ilə və ekspertlər cəlb edilməklə yenidən nəzərdən keçirilsin və ona düzelişlər edilsin. Qəbul edildikdən sonra Rəqabət Məcəlləsi rəqabəti artırmalı və mövcud vəziyyəti qoruyub saxlamamalıdır.

03. Məhkəmə sisteminin müstəqilliyi və toxunulmazlığı

Amerika Ticarət Palatası hakimlərin seçilməsi üçün şəxsi keyfiyyətlərə əsaslanan müsabiqə xarakterli imtahan prosesinin tətbiq edilməsini alqışlayır. Bu islahatların üstünlüklerini artırmaq üçün, hökumət hakimlərin seçim prosesində şifahi imtahan mərhələsinin şəffaflığının artırılması və məhkəmə sisteminin qiymətləndirilməsində və nizam-intizam qaydalarının şəffaflığının artırılması üçün müvafiq addımlar ataraq təkmilləşməni təmin etməlidir.

Əvvəlki Ağ Sənədimizdə də qeyd edildiyi kimi, Azərbaycanın ədliyyə sistemi də korrupsiyanın geniş yayıldığı, kənar təsire məruz qalan bir sistem kimi qiymətləndirilir. Məhkəmə sistemi barədə formallaşan ümumi fikir real fakt qədər əhəmiyyət kəsb edir. Amerika Ticarət Palatası öz mövqeyini bir daha təkrar edir ki, yerli məhkəmələrin kənar təsirlərə məruz qalması ilə bağlı fikrin özü potensial investorların burada sərmayə yatırmaqdan çəkinməsinə səbəb olması üçün kifayətdir. Təəssüf ki, Azərbaycanda məhkəmə sistemində yalnız korrupsiya halları geniş yayılmışdır, burada hakimlərin məhkəməyə cəlb edilmiş tərəflərdən və ya üçüncü tərəflərdən göstəriş və ya ödənişləri qəbul etmələri kimi bir sıra mənfi hallar da müşahidə olunur. Bu, ölkədəki işgüzar mühitə mənfi təsir göstərir.

Tövsiyələr

- Biz tövsiyə edirik ki, bütün hakimlər maliyyə məlumatlarının açıqlanmasına dair sənədləri tərtib etsin və bu tələbin yerinə yetirilməsi üçün addımlar atılsın.
- İctimaiyyət üçün bütün məhkəmə proseslərinə və məhkəmə qərarlarına açıq çıxış təmin edilməlidir.
- Şəffaflığı artırmaq məqsədilə, bütün məhkəmə qərarları rəsmi internet səhifəsində dərc edilməklə ictimaiyyətə çatdırılmalıdır.
- Hakimlər üçün maraqların toqquşmasına dair ciddi qaydalar tərtib edilməli və icra olunmalıdır.
- Hökumət də Avropa Şurasının məhkəmə müstəqilliyinə dair standartlarına tam qaydada riayət etməlidir.

American Chamber of
AMCHAM
Commerce in Azerbaijan

Observations and Recommendations for Improving Azerbaijan's Business Climate

American Chamber of Commerce in Azerbaijan
The Landmark II, 2nd Floor
45A Khagani Street
Baku Az1010, Azerbaijan
Tel: (99412) 497 13 33
Fax: (99412) 497 10 91
chamber@amchamaz.org
www.amchamaz.org

TABLE OF CONTENTS

SECTION I - INTRODUCTION	50
SECTION II – TAXATION	52
01. Personal Income Tax	52
02. Social Security Payments	53
03. VAT Recovery.....	54
SECTION III – BANKING, FINANCE AND INSURANCE.....	57
01. Banks as Tax Agents	57
02. Taking Security – Pledges and Mortgages	57
03. Development of a Credit Bureau	58
04. International Transfer of Funds.....	59
05. Internal Bank Loan Approvals.....	59
06. Alignment of CBA Accounting and Reporting with IFRS.....	59
07. Cross-Border Placement of Domestically-Issued Azerbaijani Securities.....	60
08. Limitation on Bonds Issue	60
09. Manat Accounts of Foreign Entities	60
10. Shareholder Approval of Acquisition of a Significant Shareholding in a Bank.....	61
11. Secondary Financial Markets	61
12. Withholding Tax on Payments to Foreign Banks	61
13. Taxation of Share Premiums	62
14. Insurance - Definition of Financial Services (Tax)	62
15. Insurance Contracts	62
16. Life, Personal Accident Insurance and Retirement Savings (Tax).....	63
SECTION IV – CUSTOMS	65
01. International Standards	65
02. Detailed Customs Guidelines	66
03. Transparent Reporting and Filing	66
SECTION V - COMMUNICATIONS	68
01. Independent Regulatory Body	68
02. Privatization	68
03. Competition in the Mobile Communications Market	69
04. Roaming Tariffs.....	69

05. Next Generation Networking (NGN)	69
06. Quality of Services at Post Offices	70
SECTION VI - INFORMATION TECHNOLOGIES (IT)	72
01. Customs Duties	72
02. e-Azerbaijan: e-Government	72
03. e-Azerbaijan: e-Commerce	73
04. Intellectual Property Rights.....	73
SECTION VII – LABOR	75
01. More Efficient Payment of Benefits and Less Aggressive Inspections	75
02. Compensation for Vacation under Art. 144 of the Labor Code	75
03. Periods for Residence and Work permits; Visas	76
04. Re-Submission of Documents for Extension of Work and Residence Permits	77
SECTION VIII – TOURISM.....	79
01. Visa Regulations.....	79
02. Public Transport in Baku.....	79
03. Airport Tourist Information and Shuttle Services.....	80
04. Taxi Service at the Airport.....	80
05. Airport Food and Beverage Services and Personnel	80
07. Lack of the Valid Data Collection System.....	81
08. Improving Railway and Intercity Bus Service	81
09. Tourism in the Regions of Azerbaijan	82
SECTION IX – CORRUPTION.....	84
01. Corruption Generally	84
02. Corruption through “Monopolies”	85
03. Judicial Independence and Integrity	85

■ ■ ■ INTRODUCTION

SECTION I - INTRODUCTION

The American Chamber of Commerce in Azerbaijan believes that the Government's commendable programs to reform the non-energy sector must do still more to foster transparent competition and proceed at a faster pace if they are to succeed. With a view toward maximizing the benefits to Azerbaijan from the successful and timely transformation of the business sector, AmCham strongly supports the further development and expansion of Government measures to encourage growth in the crucial non-energy sector. AmCham also welcomes Government's recent anti-corruption measures and believes that if implemented thoroughly they can result in significant improvement of the investment climate. Azerbaijan's capacity to compete in the international marketplace, and with its regional neighbors in particular, is the best guarantee of its ultimate success, prosperity and stability. To offer the advice and support of the business community to the Government in its continuing pursuit of these goals, as in previous years, AmCham has prepared this 2011 iteration of its White Paper.

We believe that the surest path to sustainable economic security and growth for an Azerbaijan better protected from the dangers of overdependence on revenues from sale of oil and gas lies through creation of and adherence to a medium to long term development plan for the country. Preparation of such a plan is the responsibility of the Government but this can best be achieved with the continuing input of the business community, which is an indispensable participant in the economic development of any nation. To assist in this process, AmCham again strongly urges the creation of a Government/Business Council to meet regularly for serious discussions at the ministerial level or higher to address problems which reduce competitive business activity or otherwise harm Azerbaijan's business climate.

Consistent with global best practice, the first step toward enabling fuller and more effective participation of the business community in any advisory process is the prompt and unrestricted distribution of information regarding planned legislation and regulatory action. To help achieve this, we urge creation of an office in the Parliament whose function would be to make immediately and electronically available to the public – especially the business and legal communities – the text of all legislation pending before the Parliament from the time it is proposed through the drafts prepared for the first, second and third readings as well as the legislation in its final form.

To help the Government to create a system which would encourage freer commercial activity and enhance Azerbaijan's international reputation as an honest, fair and reliable trading partner while rewarding both local and foreign-owned businesses which conform to internationally accepted business practices, AmCham proposes specific steps for improvement of the tax system, banking, finance and insurance, customs practices, communication and IT sectors, labor policies, tourism and anti-corruption measures.

■ ■ ■ TAXATION

SECTION II – TAXATION

A harmonious and competitive tax regime is a key element of an attractive and favorable business climate and essential for the long term development of the country. With this in mind, AmCham through its Tax and Customs Committee has been active in efforts to improve tax legislation by sharing its views and suggestions with various governmental bodies. We are keen to intensify our interaction with the Ministry of Taxes and Finance and would be happy to share with the Government more detailed views and suggestions for further development of tax legislation.

Guest speakers from a number of ministries have attended sessions of our Tax and Customs Committee to share their views on the development of the country's social security and tax policies. We hope that the Tax Ministry will also participate in our sessions in the coming year. To make our dialogue more efficient, we suggest that the Tax Ministry appoint a contact person with whom AmCham may share its plans and maintain communication.

As with our previous White Papers, we summarized some of the most critical issues our members have raised during the past year. The list below is not intended to be an exhaustive analysis of the problems and concerns that taxpayers have in Azerbaijan. Rather, we identify those issues which AmCham and the businesses it represents believe are most important and which need to be addressed to ensure further progress in improving the business and investment climate in the country.

We have intentionally decided to limit the number of issues addressed in this paper to three. We have done so to focus the Government's attention on the main issues of immediate concern to the business community. The benefit of addressing these issues will come to all stakeholders in the process: the Government, business and the society as a whole.

It is also important to note that, as in earlier years, the comments and recommendations below have been discussed with various organizations, such as the IMF and USAID.

01. Personal Income Tax

A critically pressing taxation issue is the distorting and anti-competitive rate structure applied for personal income tax. In our view, the failure to cut income tax rates sufficiently prevents Azerbaijan from taking a significant step forward on a number of issues:

1. attracting more investment, especially in the non-energy sector
2. encouraging businesses to disclose their true payroll as opposed to shadow schemes
3. stimulating the creation of new jobs by lessening the tax burden on each employee.

A number of CIS countries have followed the example of the Russian Federation and have dramatically cut their personal income taxes. The table below compares the competitiveness of Azerbaijan with regards to personal income tax rates:

Country	Personal
Azerbaijan	14 or 30
Georgia	20*
Ukraine	15
Russia	13
Kazakhstan	10

*Note: Social Security Contribution included

The experience of the countries above suggests the following positive effects of a low flat rate tax system:

1. increased tax collection rates due to higher compliance
2. increased budget revenues
3. additional job creation incentive for employers
4. increased revenues from social security contributions

Recommendation

We recommend that the personal income tax rate structure be revised in a manner which would be more in line with the tax rates found in other CIS countries, where the average rate is less than 20%. Specifically, AmCham proposes that the higher rate band be reduced from 30% to 20%. In order to encourage employment, AmCham further proposes that a 'nil' or 0% rate tax band be reintroduced for income below, say, AZN 500 per month.

02. Social Security Payments

In addition to personal income tax, social security costs have a significant impact on the profitability of businesses operating in the country. The objectives here are to:

1. keep the Azerbaijani tax environment competitive relative to other countries in the region
2. increase budget revenues
3. improve collection rates
4. simplify compliance procedures.

Our analysis indicates that the rates and basis for calculations vary significantly in neighboring CIS countries which makes a direct comparison impossible. We instead have concentrated on the upper limit employed by other tax regimes to see the maximum burden in chosen countries.

As the summary table below indicates, Azerbaijan is the only country which has not yet introduced a cap on the base salary used for calculating social security contributions.

The positive effects of the cap include:

Country	Base Salary Cap
Azerbaijan	unlimited
Georgia	N/A
Kazakhstan	USD 1,066 per month
Russia	USD 15,400 per year
Ukraine	USD 1,775 per month

1. regionally competitive social security payments
2. fair regulations (both benefits payable and contributions are capped unlike Azerbaijan where only the benefits payable are capped)
3. higher social security contributions as a result of businesses disclosing their payroll costs.

To further increase the efficiency and ease of monitoring of social security contributions in the country, we propose simplifying the basis for calculating social security payments by using the methodology established for calculating personal income tax also for the calculation of social security.

AmCham advocates applying the same tax base for the calculation of both personal income tax and social security contributions. This would significantly lessen the administrative burden for the Government; businesses would also benefit by being able to rely on the explicit rules established in the Tax Code rather than having to use the much more vague rules applied by the State Social Protection Fund.

Recommendations

- We recommend that Create a unified tax base be used to calculate applicable for the calculation of both personal income tax and social security contributions.
- We also recommend that a cap for the calculation of social security contributions be introduced.

03. VAT Recovery

The current VAT system utilizes a cash basis for VAT calculations with respect to payables but an accrual basis for the calculation of VAT with respect to receivables. Taxpayers pay VAT on their sales transactions upon invoicing the client irrespective of actual collection of the receivables. Credit for the VAT from purchases can only be offset against those sales once the funds have been received by the vendors. This mismatched treatment adversely affects a business's cash flow and can be very damaging to a business especially if the payment of receivables is delayed or not made by debtors.

This system not only artificially raises business costs but also does not provide sellers with an incentive to issue a tax invoice unless they are certain the money will be received by them. This adversely impacts VAT collection.

We propose treating VAT receivables on a cash basis, rather than the current accruals basis. This would:

1. release funds for further business expansion
2. provide more accurate reporting on taxes by removing incentives for taxpayers to avoid delaying the issuance of invoices
3. provide a boost to the economic development of the country as businesses will generate more credit sales.

Recommendation

We recommend that both VAT payment and recovery be accounted for on a cash basis (i.e. VAT should only be paid or credited when VAT monies have been received or paid).

■ ■ ■ BANKING, FINANCE
AND INSURANCE

SECTION III – BANKING, FINANCE AND INSURANCE

In the financial sector, the intervening period since the production of our last White Paper in 2008 has been dominated by the global financial crisis. Azerbaijan and Azerbaijan's financial sector have weathered the storm relatively well. We would like to commend the Government and specifically the Central Bank of Azerbaijan (CBA) for its wise handling of the crisis, which helped maintain stability and public confidence in the financial sector, especially for:

1. supporting the stability of the national currency
2. injecting liquidity into the banking sector when necessary, both directly and through reductions in reserve requirements
3. improvements in the operation of the Credit Register which now functions online and has helped the banking sector manage increasing risk.

Notwithstanding these notable achievements, we identify here areas which we believe require urgent attention to help assure the continued development of Azerbaijan's financial sector. While some of the proposals may appear to be quite limited in scope, we believe that these seemingly minor "technical" revisions would significantly strengthen the banking, finance and insurance sectors with a minimum of effort.

01. Banks as Tax Agents

Currently, Azerbaijani banks are deemed to be tax collection agents for the Government and are obligated to supervise the payment of their customers' tax payments and social contributions. Banks and bank staff face the threat of penalties and criminal prosecution for the failure of their customers to make these obligatory payments. If this threat is exercised, banks are likely to react by severely restricting bank activity.

Recommendation

In accordance with international practice, we recommend amending the Tax Code to remove Azerbaijani banks as tax agents for the Government, relieve banks of the obligation to supervise their customers' tax payments, and remove the threat of criminal prosecution of bank staff.

02. Taking Security – Pledges and Mortgages

a) Immovable Property Register

An effective and efficient system of registering pledges and mortgages is essential to the development of the credit industry in Azerbaijan. Our members report, however, that the administration and operation of the registrar is slow and corrupt, especially in the regions of Azerbaijan, with large unofficial payments routinely demanded to perform what is essentially a clerical function.

b) Lack of a Central Register for Pledges of Movable Property

While already mandated by law, no central register for pledges of movable property is yet operational. This has a direct adverse effect on the local economy. Several

of our members with worldwide operations generally are willing to finance the sale of their products to commercial customers. In Azerbaijan, however, these companies are unwilling to do so due to the lack of a central register in which a pledge of the financed products may be registered. As a result, a valuable source of finance is unavailable to local businesses.

c) Realization upon Pledged and Mortgaged Property

Under current Azerbaijani law, repossessed pledged or mortgaged property must be sold at public auction run by one of two companies with reserve prices set by company officials. This process is inefficient and inflexible, with reserve prices often set at such high levels that the property is left unsold. The result is that many local and foreign financiers are reluctant to extend credit secured by property in Azerbaijan or insure themselves by demanding high levels of collateral, limiting the financing businesses can obtain.

Recommendations

- We recommend improving the administration and operation of the State Register of Immovable Property so that it functions online, similar to the Credit Register. It should be possible to register and check interests in immovable property promptly and accurately online without payment of “unofficial” fees.
- We also recommend creating a register of pledges and other interests in movable property as required by current law. Subject to improvement of the operation of the State Register of Immovable Property, we would support a single unified register of both movable and immovable property.
- We also recommend allowing public sale of repossessed property directly by financial institutions.

03. Development of a Credit Bureau

An effective and efficient credit bureau is essential for the efficient management of credit risk. This could lead to a reduction in defaults which would reduce the cost of providing loans and facilitate a reduction of interest rates charged by credit institutions. We commend the CBA for the improvements in the functioning of the existing Credit Register over the last two years. However, further improvements and expansion of the Credit Register to transform it into a real credit bureau would be very beneficial.

Recommendations

- We recommend expanding the Credit Register to include data from non-bank credit institutions and public utilities.
- We recommend developing the register to provide historic data.
- We recommend increasing the technical capacity of the online service or, alternatively, developing the Credit Register into a commercially operated credit bureau responsible for administering and providing access to credit data, with the CBA acting as the data collection agency (we understand that this is being considered and support this process).

04. International Transfer of Funds

The regulations governing the transfer of funds abroad are restrictive. This was understandable when the Azerbaijan economy was running a current account deficit and it was necessary to take steps to restrict cash out-flows. As Azerbaijan's current account now enjoys healthy surpluses, these restrictions are no longer necessary. At the same time, the restrictions on transfer of funds abroad forces individuals to make such transfers through 'informal' channels and encourages the 'informal' economy. Liberalization would encourage individuals to make such transfers through the banking system which would help develop the banking sector and formal economy.

Recommendation

We recommend liberalizing the restrictions on international money transfers by both individuals and legal entities.

05. Internal Bank Loan Approvals

As raised in 2008 White Paper, the adoption of the Law On Banks introduced an inconsistency with the existing Civil Code. Banks in Azerbaijan are organized as open joint stock companies. Article 99.3 of the Civil Code requires that a transaction of an open joint stock company with a value exceeding 25 percent of the company's net assets be approved its general meeting of shareholders. This general provision is facially applicable to all open joint stock companies, including banks. The Law On Banks, however, has different requirements specifically tailored to the highly regulated and tightly supervised banking industry. As applicable to banks, Article 99.3 creates confusion and interferes with the carefully balanced requirements of the Law On Banks.

Recommendation

We recommend amending Article 99.3 of the Civil Code to expressly state that it is inapplicable to banks.

06. Alignment of CBA Accounting and Reporting with IFRS

While we welcome the progress made in the application of International Financial Reporting Standards (IFRS) in Azerbaijan, there are still many discrepancies between Central Bank accounting and IFRS. This creates confusion and uncertainty, as well as increasing costs due to the necessity for many banks to produce two separate sets of accounts, one for the CBA and one for shareholders and international stakeholders under IFRS.

These differences mostly arise in:

- measurement of financial assets and liabilities
- valuation of financial assets (particularly loan loss provisioning)
- accounting for deferred taxation
- criteria used in identifying related parties
- certain disclosure requirements such as operating segments, fair value of financial assets and liabilities, etc.

It is well understood that in some areas the CBA may wish to apply non-IFRS compliant approaches for statutory purposes. However, this should be separated from IFRS reporting requirements and could be integrated into prudential reporting.

Recommendation

We recommend that the CBA align financial reporting requirements in the aforementioned areas with IFRS. Ideally, the CBA would issue and periodically update a so-called “IFRS Reporting Manual for Banks” to avoid any differences in reporting.

07. Cross-Border Placement of Domestically-Issued Azerbaijani Securities

As raised in the 2008 White Paper, Azerbaijani law does not specifically regulate the cross-border placement of domestically-issued Azerbaijani securities. Although Article 1078-15.13 of the Civil Code provides that the rules of cross-border placement are determined by “the relevant body of the executive power”, i.e., the State Securities Committee, such rules have not yet been adopted. This absence of regulation creates considerable uncertainty (and, consequently, risk) as to the feasibility of a direct placement abroad of locally-issued debt securities and, as a result, delays development of the local securities market.

Recommendation

We recommend that the State Securities Committee adopt liberal rules for the crossborder placement of domestically-issued Azerbaijani securities.

08. Limitation on Bonds Issue

Under Article 1078-11.5 of the Civil Code, the aggregate par value of bonds (i) authorized but unissued, and (ii) issued and outstanding may not exceed the issuer’s Tier 1 Capital or the security granted by the issuer for the bonds. This imposes a considerable limitation on local and cross-border issuance of bonds by Azerbaijani banks, requiring complex and costly structuring to enable banks to access international capital markets.

Recommendation

Given that Azerbaijani banks are already governed by specific legislation, i.e., the Law On Banks, AmCham recommends that Article 1078-11.5 of the Civil Code be amended to expressly state that it is inapplicable to banks and that the CBA regulate limits on bond issuances by banks.

09. Manat Accounts of Foreign Entities

Azerbaijani banks are prohibited from opening manat accounts for foreign companies without a branch or representative office in Azerbaijan. This creates an unnecessary limitation, requiring that foreign investors, asset management companies and hedge funds wishing to open manat accounts with Azerbaijani banks enter into complicated derivative and foreign exchange transactions simply to have a local manat account.

Recommendation

We recommend that the CBA amend the rules on opening bank accounts in Azerbaijan to allow foreign companies without a local branch or representative office to open accounts with Azerbaijani banks.

10. Shareholder Approval of Acquisition of a Significant Shareholding in a Bank

The Law *On Banks* requires that the general meeting of shareholders of a bank approve the acquisition of a “significant shareholding”, defined as ten percent or more of the shares, in the bank. This requirement contradicts the Civil Code’s concept of an open joint stock company: that shareholders in an open joint stock company may dispose of their shares without the consent of other shareholders. Additionally, potential investors need to take into account the fact that they may or may not be able to exit a bank in the future if the shareholders do not approve the relevant acquisition and, as a result, may decide to abstain from such investment.

Recommendation

We recommend that Article 24.1.12 of the Law *On Banks* be amended to remove the requirement that shareholder approval be required for the acquisition of a “significant shareholding” in a bank.

11. Secondary Financial Markets

As we have noted in our White Papers since 2001, Azerbaijan’s financial markets for short-term government debt (treasury bills), repo agreements and other local debt instruments are poorly developed. In many jurisdictions, treasury bills are used as the basis for determining the most favorable market interest rates and to provide additional liquidity in local currency. These markets also absorb excess cash liquidity in the local market, reducing inflationary pressures.

Similarly, the regular issuance of sovereign bonds on international capital markets help create benchmarks for Azerbaijan issuers interested in accessing international debt capital markets and facilitate the development of an international market in securities issued by Azerbaijani companies.

Recommendations

- We recommend that the Government issue and keep in local circulation sufficient manat denominated bonds to promote the development of domestic capital markets.
- We also recommend that the Government regularly issue sovereign bonds on international capital markets to create benchmarks for Azerbaijani securities.

12. Withholding Tax on Payments to Foreign Banks

Interest and other charges paid to foreign banks are generally subject to 10% withholding tax. As all foreign commercial banks uniformly require that the payments to them by local borrowers be adjusted (“grossed-up”) to compensate for the withholding, the cost of funds from foreign banks is substantially increased. Given that few, if any, local banks

have the ability to finance large projects, Azerbaijani borrowers are generally limited to borrowing from tax-exempt multilateral institutions. Eliminating this cost differential between borrowing from multilateral institutions and foreign commercial banks would open up additional sources of financing to Azerbaijani borrowers and lower the cost of borrowing.

Recommendation

We recommend that interest payments and other charges paid to foreign commercial banks be exempted from withholding and other taxes.

13. Taxation of Share Premiums

In the acquisition (or partial acquisition) of Azerbaijani banks and insurance companies (particularly by foreign financial institutions), the acquired entities were paid an amount greater than the nominal value of the shares. This difference represents the goodwill associated with the ownership of the bank or insurance company and is treated as "share premium" in financial statements. This share premium does not represent a profit element attributable to the shareholders. The tax authorities have argued, however, that the share premium should be taxed at the profits tax rate (i.e., 20%). Exempting share premium from taxation would facilitate the willingness of banks and the acquiring entities to engage in share purchase transactions.

BANKING, FINANCE
AND INSURANCE

Recommendation

We recommend that, consistent with international practice, share premiums be exempt from profits tax.

14. Insurance - Definition of Financial Services (Tax)

In Azerbaijan, consistent with international practice, financial services are exempt from certain taxes such as VAT. Similarly, in most jurisdictions, insurance and reinsurance brokerage activities are considered to be financial services. In Azerbaijan, while Article 13.2.14.7 of the Tax Code makes clear insurance and reinsurance activities are financial services, it does not specifically mention insurance and reinsurance brokerage activities. The Azerbaijani tax authorities have used this ambiguity to argue that these are not financial services even though these activities are included in law On Insurance. This uncertainty has hindered the development of insurance and reinsurance brokerages which are an important component of a healthy insurance industry.

Recommendation

We recommend amending Article 13.2.14.7 of the Tax Code to specifically include insurance and reinsurance brokerage activities as "financial services."

15. Insurance Contracts

In the insurance industry, the concept of "fronting" permits a primary insurer to act as the local insurer of record by issuing a policy and then, in exchange for a commission, pass the entire risk to a reinsurer. In 2008, fronting was removed from Azerbaijan's insurance legislation. This has resulted in a substantial deviation from accepted international insurance practice. Now, upon the occurrence of an insurance event, the lack of fronting creates the opportunity for abuse of insurance contracts.

In fronting contracts, reinsurers commonly accept risks according to internationally

accepted standard contract wording. Azerbaijan insurance legislation only permits a local insurer to use wording agreed with the Insurance Supervisory Service under Ministry of Finance. Differences between these two wordings result in contradictions and create impediments to the resolution of some insurance claims.

Recommendation

- We recommend re-introduction of the concept of “fronting” in Azerbaijani insurance legislation.
- We also recommend allowing reinsurer industry-standard wording to be used in fronting contracts in Article 16.2 and 16.3 of the Law On Insurance Activity.

16. Life, Personal Accident Insurance and Retirement Savings (Tax)

We recognize and welcome the recent introduction of tax exemptions for savings plans linked to life insurance policies. To encourage the citizens of Azerbaijan to plan and save for retirement, tax exemptions should be extended to cover transfers to private pension funds.

Recommendation

We recommend amending Article 98.2.5 of the Tax Code to provide that employee contributions to retirement and pension plans, as well as premiums paid by an employer for life and personal accident insurance are excluded from taxable income and are not subject to income tax, without regard to whether these plans are arranged locally or overseas.

■ ■ ■ CUSTOMS

SECTION IV – CUSTOMS

We raised a number of important customs issues in our 2008 White Paper. While we are pleased to note that some of those issues have been fully or partially addressed, we believe several important areas need further joint effort to achieve improvements.

We have structured this part of the White Paper into three main topics for ease of consideration:

01. International Standards

a) New Customs Code

We understand that a new Customs Code has passed first reading at the Parliament. We acknowledge that a new code can contribute significantly to the trading environment. To ensure that the full benefit of the new draft is realized, we propose that the Government engage with AmCham in a dialogue to finalize the Customs Code. The expert opinion of the business people who deal with customs issues on a daily basis and have done so in many countries will no doubt significantly improve the document.

One of the provisions of the draft Customs Code would provide the State Customs Committee the right to conduct retrospective audits. We strongly believe that at this stage of Azerbaijan's economic development, such a right would be detrimental to business and to Azerbaijan's economy. We have noticed a disturbing trend of increasing official and unofficial audits by government agencies and believe it is important to reverse this trend

Recommendations

- We recommend that the Government engage AmCham in a dialogue to review and comment on the proposed Customs Code and any other new customs legislation.
- We also recommend that the customs authorities not be granted the right to conduct retrospective audits.

b) Internationally Recognized Customs Code List

Our members have complained that the list of goods requiring special permits for importation into Azerbaijan is too extensive, currently more than 500 items. International practice shows that this could be easily reduced to around one hundred items list without a loss of information. We note that some of the international codes on Azerbaijan's list are not even recognized on the internationally-accepted list. The benefit of reducing the number of goods requiring special permits and aligning Azerbaijan's codes with international codes will lead to faster processing and more accurate recognition of the items entering Azerbaijan. To ensure accuracy in a fast changing international environment, the list needs to be updated annually and not be allowed to become outdated.

Recommendations

- We recommend that the number of goods requiring special permits for importation into Azerbaijan be reduced and that a procedure for the regular updating of customs codes in line with internationally accepted practice be introduced.

02. Detailed Customs Guidelines

AmCham welcomes the creation of a customs “single window” and considers this a good foundation on which future improvements to the customs clearing process can be built.

AmCham also encourages the creation of detailed publicly available guidelines on the practical application of customs-related decrees and regulations. The guidelines should facilitate the proper interpretation of laws and decrees by customs officials and the business community. This will allow importers to properly estimate required custom duties for their goods as well as prevent customs officials from misinterpretation of documents to the detriment of the business community. Currently, customs officials have excessive discretion over the interpretation of various decrees which leaves importers exposed to the risk of improper judgment or ignorance. AmCham is ready to assist the customs authorities in preparing such guidelines.

Recommendation

We recommend that customs clearance procedures be simplified by: (i) reducing the approval chain and the number of required documents; and (ii) preparing and making publicly available guidelines and interpretations of customs-related decrees and regulations.

03. Transparent Reporting and Filing

a) Institutionalization of EDI System

AmCham supports the efforts of the State Customs Committee (SCC) to construct modern customs checking and storage facilities at all overland border crossing points. The new facilities now have barcoding and advanced detection systems for truck borne cargo. The facilities include open air, indoor and refrigerated storage. We applaud the Government's investment in this infrastructure and look forward to further actions that will facilitate an efficient clearing process.

We believe that the implementation of an Electronic Data Interchange (EDI) system should be the SCC's next objective. The current system involves a significant flow of physical documents to several customs departments. By implementing an EDI system which is commonly used worldwide, the SCC will reduce much of the interaction between customs officials and companies, thereby reducing the potential for corrupt activities. An EDI system will also increase the accuracy of calculations for import / export duties and taxes collected. Experience could be drawn from the EDI system currently implemented in India. Most developed countries in Europe as well as USA, Australia, New Zealand and many others have EDI systems in place. AmCham is ready to collaborate with the SCC to define steps required to institutionalize an EDI system in Azerbaijan.

Recommendation

We recommend that an Electronic Data Interchange system be implemented and that AmCham be involved in the process.

■ ■ ■ COMMUNICATIONS

SECTION V - COMMUNICATIONS

AmCham welcomes efforts of the Government to establish a business-friendly environment in the communications sector and declares its readiness to assist with all means available to it.

AmCham is pleased to note that Azerbaijan has become the first CIS country with full landline telephone coverage across its territory. We are also happy to observe the success of Azerbaijan's AZERSPACE and AZDATACOM projects. Establishment of a national 'backbone' system highly able to transfer data, the reduction of internet subscriber fees and the cost of leased copper lines are other notable improvements. These are important components to achieve goals prioritized by government of Azerbaijan and bring Azerbaijan into conformity with global best practice. AmCham believes, however, that certain issues still need to be addressed effectively to make Azerbaijan a competitive global player.

01. Independent Regulatory Body

In our previous White Paper, we emphasized importance of a competitive environment for communications in Azerbaijan with a transparent and predictable regulatory environment for attraction of additional investment to the local sector. We previously recommended creating a regulatory body completely independent of any governmental body which participates in the communication sector on a commercial basis and competes with other market participants. We welcome inclusion of establishment of an independent regulatory body in to the "State Program for Development of communication and information technologies in Azerbaijan for 2010-2012". In this context, we once again emphasize the need for an independent regulatory body in the communications sector to foster competition in the communications market.

Recommendation

We recommend to the Government to establish a regulatory body for the communications and information technologies sector completely independent of any entity or governmental body which participates in the sector on a commercial basis or competes with market participants.

02. Privatization

In our previous White Paper, we recommended privatization of joint ventures and state-owned telecommunications enterprises as required in national strategy for the communications sector. In accordance with the State Privatization Program the Government privatized some of the enterprises. Nonetheless, in the communication market Government still retains ownership of enterprises with a dominant position. The Government has suggested that that these enterprises should be modernized before privatization to increase their market value and attract investment. In our view, not only is the Government not in the best position to anticipate the needs of future investors but the Ministry's continued commercial involvement in the area it regulates already discourages investment in the sector. Equally important, international experience shows that investors will pay more for telecommunications enterprises which have not been "modernized."

Recommendation

We again recommend privatizing revenue-generating enterprises of the Government, letting the new owners decide what kind of modernization is desirable and appropriate.

03. Competition in the Mobile Communications Market

AmCham welcomes the Government's efforts to increase competition in the communications market. However, we believe in healthy competition in the market. Thus, operators should receive equal treatment when applying progressive technologies. The practice with 3G technologies demonstrates that there are still noticeable problems in the establishment of healthy competition in the Azerbaijani mobile communications market. Licensing the right to use certain technologies should not be used as an instrument to restrict competition which negatively affects the business environment in Azerbaijan.

Recommendation

We recommend that all operators active in the Azerbaijani mobile communications market which have applied to use 3G technologies be permitted to use them. This will foster competition in the market and will raise Azerbaijan's level of attractiveness for foreign investors.

04. Roaming Tariffs

Analysis of the local and roaming communication tariffs demonstrates that they are high and are not expenditure based. AmCham welcomes Government's initiatives to regulate these tariffs. Such practices are existent in European Union, economy of which is closely related to Azerbaijan. We note that application of realistic tariffs would facilitate use of modern technologies and impact positively investment climate.

COMMUNICATIONS

Recommendation

American Chamber of Commerce recommends reduction of tariffs among local operators and roaming tariffs. We also recommend introduction of realistic and expenditure based tariffs.

05. Next Generation Networking (NGN)

In 2005, the Government began installation of NGN (Next Generation Networking) technology in telephone exchanges. NGN is a multiservice communications network, the core of which is an IP-based network which supports full or partial integration of voice, data and multimedia. Unlike analog telephone exchanges, NGN-equipped stations not only provide better quality but are also able to render a wider range of services, such as broadband internet, IPTV and IP telephony. To date, NGN has only a 60% penetration.

Recommendation

We recommend that NGN technologies be installed throughout Azerbaijan on an accelerated schedule.

06. Quality of Services at Post Offices

AmCham is pleased with the fact that national post operator AzerPost is operating 1600 offices throughout the country entered the banking and financial market providing services for money deposits, money exchange, money transfers, card emissions and utility payments. Nevertheless, the quality of services still forces people to use unofficial, insecure services to send packages. Thus, it is necessary to employ highly professional, friendly and educated personnel at post offices to instill a culture of the service. The unavailability of online software enabling search of the postal codes of addresses and slow delivery times in the country makes Azerbaijan Post unattractive service provider.

Recommendations

- We recommend increasing the quality of services in post offices throughout the country to enable people to communicate by post and not through unofficial, insecure services.
- It is also necessary to provide online services enabling search for the postal codes of addresses.
- We also recommend improving the speed of mail delivery.

■ ■ ■ INFORMATION
TECHNOLOGIES (IT)

SECTION VI - INFORMATION TECHNOLOGIES (IT)

AmCham welcomes the Government's efforts to improve the IT sector in Azerbaijan and declares readiness to contribute to this process with all available means. We are also pleased with new initiatives of the Government to develop e-governance and e-trade. It is notable that 50% of the population is using internet (including mobile internet) and 15% of this population group is the user of the broadband internet. The launch of the National Computer Project and increased computer and internet access in public schools will also contribute to improvements in the sector. We once again emphasize the importance of the reforms in IT sector for realization of the idea of e-Azerbaijan and declare our readiness to support this process with all available means.

Though certain successes have been achieved, some problems need to be addressed to develop the sector further.

01. Customs Duties

As raised in a previous White Paper, there is significant variation in the import tariff rates for IT and telecommunication industries which not only distorts allocation of resources and undermines growth but also introduces a significant level of discretion for customs officials to classify products.

The tendency is to classify IT products as telecommunications products which are generally subject to a 15% tariff while IT products have a 3% tariff. Another serious problem is a tariff structure for IT products which encourages imports of finished products at the expense of components and spare parts. For example, the duty for personal computers is 3% but 10% percent for computer components, a significant disincentive for computer assembly businesses to operate in Azerbaijan.

Azerbaijan's customs duties for computers and peripherals are uncompetitive in the region. In Georgia, Turkey and Turkmenistan, the duty for these products is 0%. To be a leader in this industry in the region, Azerbaijan must create business-friendly conditions.

Recommendations

- We reiterate our position that tariffs for IT and communications products need to be rebalanced to become more cost-based and to remove existing subsidies and inefficiencies.
- We recommended that tariffs for both IT and telecommunication products, as defined in the Information Technology Agreement (ITA) of the World Trade Organization, be reduced to 0%

02. e-Azerbaijan: e-Government

We welcome adoption of the "State Program for Development of communication and information technologies in Azerbaijan for 2010-2012" and "Activity Plan for formation of e-government in the Republic of Azerbaijan during 2010-2011". It is noticeable that certain ministries are already applying e-government solutions to their operations, thus contributing to increase of transparency. However, we note also lack of the same interest to e-government at some other state institutions. In this sense, if some ministries (e.g., the Ministry of Taxes) do already provide online services in accordance with best

practice, while others have made little apparent progress (e.g., the Ministry of Labor and Social Protection – no online reporting).

We also believe that implementing e-signature effectively would foster establishment of e-government.

Recommendations

AmCham recommends providing broad implementation of e-signature and its use by state organs while providing e-services. It is necessary to establish common standards and requirements for providing e-services at the state institutions for full implementation of the idea of e-government. This would create transparency and increase the quality of service provided by government institutions, thereby improving Azerbaijan's business climate.

03. e-Azerbaijan: e-Commerce

AmCham notes the increase in e-commerce transactions in recent years and welcomes the Government's support of e-commerce. The presence of local operators providing online payment services strengthens this part of e-Azerbaijan. The shortage of a Government-supported online payment projects, however, leaves it to operators to organize online payment without the necessary support.

Recommendation

We recommend launching online payment projects supported by the Government to foster e-commerce operations and to increase e-commerce transactions in Azerbaijan.

04. Intellectual Property Rights

As raised in previous editions of our White Paper, counterfeit copies of software and DVDs remain widely available in Azerbaijan. No decisive measures have been taken against producers and distributors of such products.

INFORMATION
TECHNOLOGIES

Recommendations

- We once again recommend renewed and effective efforts to protect intellectual property rights and to bring Azerbaijan into compliance with its obligations under the World Intellectual Property Treaty and the tenets of the Council of Europe.
- We recommend that the Ministry of Communications and Information Technologies and the State Customs Committee must work together closely to stop the import of pirated DVDs, CDs and software.

A solid red vertical bar occupies the left third of the page, extending from the top to the bottom.

■ ■ ■ LABOR

SECTION VII – LABOR

As in previous years after careful consideration, AmCham has concluded that the following issues are the most important matters requiring legislative review. In making our selection from among the many issues that face employers and employees, we have limited ourselves to areas which are either considered unfair, from an objective viewpoint, to either employer or employee, or would, if our suggestions are implemented, encourage greater employment generally.

AmCham also believes that the frequency of inspections of employers by the Social Protection Fund and Labor Inspectorate of the Ministry of Labor and Social Protection as well as difficulties at the State Migration Service are giving rise to serious concerns among employers.

01. More Efficient Payment of Benefits and Less Aggressive Inspections

As raised in our 2008 White Paper, AmCham members report that the Social Protection Fund remains inefficient in the payment of social benefits (e.g., maternity benefits), often causing hardship to employees. Furthermore, the Social Protection Fund's frequent inspections of some employers are generating ill will. Some members have reported that legitimate items such as business expenses are being wrongly subjected to demands for social contributions. Moreover, some of our members report the imposition of sanctions without reasonable time being provided for necessary changes to be made following an inspection as required by law. Additionally, it is reported that companies often have to face two inspections a year, one by the Labor Inspectorate and another by the Social Protection Fund. This imposes a heavy administrative burden on some employers.

Recommendations

- We recommend that the Social Protection Fund and the Labor Inspectorate make greater effort to listen to the concerns of employers and apply the law in a reasonable and fair manner.
- We recommend reducing the number of institutions inspecting companies as well as the frequency and length of inspections. The methods applied for selecting the companies to be inspected must be made transparent.
- We recommend that inspections of companies employing more than 50 persons or operating in fields requiring a license be limited to no more than once a year. Companies employing fewer than 50 employees and not operating in fields requiring a license should not be inspected more than once in three (3) years.

02. Compensation for Vacation under Art. 144 of the Labor Code

Amendments to Article 144.1 of the Labor Code from 2006 repealed the provision prohibiting monetary compensation in lieu of vacation. This has encouraged employees and employers to encash leave days not used during a work year. The number of

employees preferring monetary compensation in lieu of vacation has increased drastically. We believe this is contrary to both the intent and wording of the International Labor Organization's Conventions Nos. 52 (ratified by Azerbaijan) and 132 (which Azerbaijan has declared its intention to ratify). We also are concerned about potential effects on employees ('burn out', health problems, etc) of the abuse of the right to compensation.

Recommendation

We recommend that Article 144 of the Labor Code be amended to state clearly that employees shall not be paid monetary compensation in lieu of basic leave days and to enable employees to carry forward no more than one-third of the basic vacation for up to 18 months after the end of the work year.

03. Periods for Residence and Work permits; Visas

Since October 2010, visas are no longer available on arrival at the airport for most visitors. The new visa regulations which have been introduced impose additional burdens for companies operating in Azerbaijan. Our members report serious delays in their projects and operations due to delays in getting visas at the embassies of Azerbaijan. Reports from our members demonstrate that embassies sometimes require up to 1 month or even more to issue a visa. This results in raising the cost of doing business for companies and makes the Azerbaijani business climate vastly less competitive. Making it more difficult for business travelers to enter Azerbaijan sends the wrong message.

In addition, our members' experience shows that the State Migration Service (SMS) takes a minimum of 30 days to process applications for temporary residence permits submitted in Azerbaijan. Azerbaijani legislation requires that the SMS process documents within 20 days, including the 10 days required for a clearance report from the Ministry of National Security (Art. 9 of the Order No. 109). The additional delays at the SMS results in higher costs to both Azerbaijani and foreign companies operating in Azerbaijan.¹

Moreover, work permits are conditioned on residence permits. Any delay in the processing of temporary residence permits results in further difficulties for businesses in obtaining work permits. Furthermore, expatriates are required to prolong their work permits 22 days before their expiry. Delays in processing result in expatriates being in Azerbaijan without a valid residence card and, therefore, unable to leave the country.

We note that, as a result of amendments made in 2009 to Cabinet of Ministers Resolution No. 214, the fixed periods for processing work permit documents were removed (Art. 2.2) except for a 7-day period for the Ministry of Labor and Social Protection after the SMS has officially forwarded the documents submitted by expatriates. We cannot understand why the Ministry of Labor and Social Protection cannot perform its checks at the same time as the SMS (as is done by the Ministry of National Security).

Another difficulty faced by businesses wishing to renew temporary residence cards is that the SMS currently does not permit legal and other representatives (other than for the hydrocarbon sector or businesses employing more than five expatriates) to submit/collect documents on behalf of expatriate employees. We believe this is making the whole process unnecessarily burdensome on employees, who have to take time off from work in order to deal with administration which could easily be done on their behalf by others.

¹ Ironically, in those instances where a temporary residence card has been prepared in less than 30 days, the SMS will not release the card until the 30th day.

Finally, AmCham members have raised the issue of renewing temporary residence cards prior to the expiration of their existing cards. The SMS will not accept applications for renewal more than 22 days before the date of expiration of the existing card. We cannot see any justification for such a short time limit, especially as the SMS often does not complete its processing within this time.

Recommendations

- We recommend that the regime which permitted the issuance of short-term visas upon arrival at the Baku airport be reintroduced. Further, we recommend that Azerbaijan introduce visa-free travel for citizens of the EU and the USA for short duration visits.
- We recommend that amendments be adopted which (a) fix the terms for processing work permits applications at the SMS, and (b) include the 7-day processing period of the Ministry of Labor and Social Protection mentioned in Resolution No. 214 in the 20 day SMS processing period for temporary residence permits. We also recommend that the SMS be obligated to perform its obligations within the specified time limits.
- We recommend a procedure be introduced that will allow easy renewal of residence cards and work permits before the expiry of existing cards.
- Finally, we recommend that consultants, advisors and others appointed by the person concerned be permitted to submit and deal with applications at the SMS and other agencies as necessary.

04. Re-Submission of Documents for Extension of Work and Residence Permits

We note that when renewing work permits and temporary residence cards, a number of documents (e.g., lease agreements, birth certificates, diplomas, etc.) are required each time an application is made. This greatly adds to the burden of administration both for the SMS and for the employer/employee.

Recommendation

We recommend that applicants should not be required to resubmit documents which have been previously submitted (and are, therefore, already in the archives of the SMS). A simple statement of "no change" should be sufficient, especially as the law already requires notification of any change of circumstances.

■ ■ ■ TOURISM

SECTION VIII – TOURISM

AmCham recognizes the potential for tourism to become an important contributor to Azerbaijan's economy and welcomes the declaration of 2011 as the "Year of Tourism". The establishment of the five new five-star hotels in Baku is an important indicator of the desire for development in the tourism sector. We hope that designating 2011 as the "Year of Tourism" will additionally contribute to the development of the facilities and infrastructure required for tourism and result in the establishment of more favorable conditions for visitors to Azerbaijan. We believe, however, that fundamental changes in the visa regime, public transport infrastructure, airline ticket prices and quality of airport services are crucial for the successful development of the tourism sector.

01. Visa Regulations

AmCham members investing in tourism are seriously concerned with the new visa regulations which went into effect in October 2010. These new regulations, especially the suspension of visas on arrival and delays in obtaining visa at Azerbaijan's embassies have negatively affected both business with and tourism in Azerbaijan. It has also negative consequences for Azerbaijan's image as a tourist (and business) destination.

Upon suspension of visas on arrival, the number of tourists applying for visas at Azerbaijan's embassies has drastically increased. We have evidence of serious delays in issuing visas at those embassies. Moreover, Azerbaijan's consulates in cities other than the capital refuse to accept visa applications. Consequently, hotels have reported cancellations amounting to tens of thousands of dollars. AmCham believes that the new visa regulations make Azerbaijan less competitive in this segment of business and thus hamper the Government's stated goal of developing the tourism sector.

Recommendations

- We recommend adopting less restrictive visa regulations to foster improvement of tourism in Azerbaijan.
- To tackle the problem of delays at Azerbaijan's embassies, new technologies allowing the issuance of visas within one day of the submission of documents should be implemented.
- We also recommends procedures for the issuance of visas at Azerbaijan's consulates without sending travelers to the capital cities of the respective countries.

02. Public Transport in Baku

AmCham welcomes the Government's plans to improve public transport in Baku through the use of the Intelligent Management System for Transport Operation, including public transport. However, the current state of public transport, especially in relation to bus service, is not satisfactory and requires radical changes to increase service quality. The lack of easily available information with respect to bus schedules, routes, detours, pick-up/drop-off points, etc., is a major problem for tourists arriving in Baku. There are no service points for tourists at the point of entry (typically Heydar Aliyev International Airport) or at bus stations in the city to get information about how to reach their destinations by public transport.

Recommendations

- We recommend centralizing Baku's public transport system in one transport authority responsible for control and for providing services to passengers, as in most European capitals. This will decisively contribute to an increased quality of service and foster the creation of a tourist-friendly environment in the capital. This will also facilitate the introduction of Intelligent Management System for Transport Operation, including management of public transport.
- We also recommend making information on schedules and routes of public transport publicly available through the internet and other means. Publishing information on the schedule and destinations of public transport on the internet as well as the creation of a chain of service points at selected bus stations will contribute to the establishment of a tourist-friendly Baku.

03. Airport Tourist Information and Shuttle Services

As noted in our 2008 White Paper, the airport has no tourist information office or shuttle service. Tourists cannot get necessary information about their destinations within the country upon arrival to Baku. The unavailability of public transport from the airport to the city center and the absence of any kind of shuttle service for tourists creates an unfavorable impression of the country for a first-time visitor.

Recommendations

- We recommend that a tourism information office be set-up for tourists to be able obtain information concerning transportation, taxi prices, limousine services, hotels, city sites, etc.
- As it is important to provide a safe/secure bus service to the center of the city, we also recommend that public transport connect the airport with the city, as in most European countries.

04. Taxi Service at the Airport

The lack of a shuttle service and connection to the city by public transport forces tourists to use taxi services. The level of these services is very low. Moreover, taxis are not equipped with taximeters which can result in abuses. The absence of any information on taxi charges makes the abuse even more likely.

Recommendations

- We recommend that taxis should be equipped with taximeters and tariffs depending on destination should be made available on easily visible signs at the entrance to the taxi stand and in the airport building.
- We also recommend that the airport authorities should allow only customer-friendly and professional drivers to provide taxi services.

05. Airport Food and Beverage Services and Personnel

Although facilities at the airport have gradually improved, there is still a lack of facilities providing high quality food and beverage service. Moreover, more and better training needs to be provided to the personnel of the existing facilities to raise service to the necessary level of professionalism and friendliness.

Reports from our membership indicate similar problems with the attitude of some government and airport officials operating at the airport

Recommendation

- We recommend an improved level of training to raise customer service at all levels, including among government officials operating at the airport and airport administration.
- To provide a higher quality of service to its guests, we also recommend that the airport have facilities (cafes, restaurants, etc.) providing a variety of food and beverages with efficient and customer-friendly personnel.

06. WiFi Services at the Airport

As Azerbaijan is mostly visited by business travelers, we believe that an improved WiFi service will create a better image of the country.

Recommendation

We recommend the introduction of comprehensive WiFi services at the airport.

07. Lack of the Valid Data Collection System

As raised in our previous White Paper, there is a lack of reliable and thorough statistical and market research data concerning the tourism sector and, therefore, it is difficult to estimate or calculate the impact of this sector on the economy as a whole.

Recommendation

We restate our recommendation that a system of collecting and reporting data on tourists by government bodies (whether the customs authorities, border police or the Ministry of Foreign Affairs) should be provided to the Ministry of Tourism or the State Committee of Statistics for verification. The Ministry of Tourism should make collected data publicly available.

08. Improving Railway and Intercity Bus Service

In general, it is difficult for a tourist to travel to the regions of Azerbaijan where there is much to see and to do. Although there is railway service, its quality and facilities are much below the level tourists expect in a tourist destination. The trains are old and service at the railway stations, including in Baku, are poor. Moreover, railway stations, including the main terminus in Baku, need urgent renovation. The lack of online ticket services and ticket automats at railway stations result in abuses by railway personnel. The same can be said for intercity bus services.

Recommendations

- We recommend that railway and intercity bus services be modernized.
- We recommend the railway and intercity bus stations in Baku and in the regions should be renovated to have more friendly environment and pleasing appearance.
- To increase the quality of services, we recommend the establishment of service points at railway and bus stations with trained, friendly personnel.
- Additionally, we recommend that web page for the railways and buses be developed and improved to include information in English on schedules and ticketing and to provide online ticketing services.
- We also recommend the installation of ticket automats at railway stations and bus stations to avoid abuses by personnel.

09. Tourism in the Regions of Azerbaijan

The development of the economy in the regions of Azerbaijan is a declared goal of the Government. Tourism provides all the necessary conditions to realize this goal through the development of this industry. In this context, AmCham welcomes the measures taken by the Government to improve this segment of economy in the regions and notes several successes. Nevertheless, for greater development in this field, the Government should address issues of road safety, the provision of adequate, safe and comfortable train and bus services, and anti-competitive obstacles discouraging companies wishing to enter the tourism market.

The ability to buy round trip tickets to the regions is another problem which needs to be addressed. Although officials state that it is possible to purchase round-trip tickets to the regions, in fact, it is not generally possible.

Recommendations

- We recommend that train and bus services be improved, with the Government ensuring that infrastructure in the regions conforms to international standards.
- We recommend that the government also ensure that participants in the tourism market are treated equally and that companies willing to enter the market are not faced with artificial barriers.
- We also recommend implementation of a system to permit travelers to reserve tickets for domestic travel and pay for them by credit card.

■ ■ ■ CORRUPTION

SECTION IX – CORRUPTION

01. Corruption Generally

AmCham welcomes Government's recent anti-corruption measures. Although it is too early to speak about the effect of the measures, we believe that if implemented thoroughly they can result in significant improvement of the investment climate.

Over past several years, the Government has adopted a series of measures to increase transparency and combat corruption. The introduction of "one-stop shop" systems at different government institutions, launching online services of Ministries and recent practical and legislative measures undertaken by the Government have contributed to an increase in transparency. Implementation of the already adopted laws, however, has been slow or inadequate, allowing corruption to persist and increase concurrent with the increase of oil revenues into the country. Although there has been an improvement in the situation, corruption remains as a major problem.

The National Strategy on Increasing Transparency and Combating Corruption started in 2007 will expire in 2011. The National Strategy committed the Government to undertaking a number of important reforms in a wide range of areas, including adoption of an Administrative Procedure Code and a Competition Code. Moreover, draft laws on anti-money laundering/counter-terrorist financing, conflicts of interest, whistleblower protection, and financial disclosure by government officials as well as criminal liability of legal entities were planned. Measures for improving the operations of the anti corruption commission, streamlining government licensing and regulation, and increasing transparency throughout government operations was highlighted as a priority under the National Strategy. Nevertheless, only the law on money laundering and financing terrorism and the Administrative Procedure Code were adopted. Unfortunately, several crucial laws and regulatory normative acts important for successful completion of the National Strategy were not introduced.

AmCham believes that anti-corruption reforms should have systematic character and implementation of the laws should have necessary effect. A selective approach to the measures in adoption and implementation, results in their overall ineffectiveness.

Recommendations

- We recommend implementing the financial disclosure law and adopting financial disclosure forms as required in the rules on disclosure of the financial information by officials. Consequently, public officials should be required to make the required financial disclosures.
- We also recommend adopting laws on conflicts of interest, whistleblower protection, and criminal liability of legal entities. In addition to these, the draft Competition Code should be revised with participation of interested parties and adopted.
- Moreover, we recommend that a code of conduct for civil servants should be effectively implemented.
- We recommend that the Anti-Corruption Department of the Prosecutor General's Office should increase its staff and take a more aggressive approach to investigating and prosecuting high level public corruption. The government must allow an independent, ethical and professional media, and provide strong government protection for freedom of the press, so journalists can report objectively on corruption, free of reprisal.

02. Corruption through “Monopolies”

As raised in our previous White Paper, much has been said by both government officials and private business about the problem of informal monopolies in Azerbaijan. Since the release of our previous White Paper, the situation with monopolies has not improved. Monopolies negatively distort competition and inhibit economic development and job creation. Therefore, the macroeconomic functioning of market in Azerbaijan is impaired and economic efficacy is low. In this context, a level playing field for all business is essential for a vibrant, healthy and growing economy which, in turn, would increase employment.

AmCham had the opportunity to review the current draft of the Competition Code, which is a consolidation of existing legislature regulation competition in Azerbaijan. We believe that in its current form the draft Code will not foster greater competition and that further discussion with the business community should take place.

Recommendation

- We recommend that the Government take decisive measures to improve competition in the market with equal treatment of all businesses.
- We also recommend that the current draft of the Competition Code be revised with participation of the business community and with involvement of experts. After its adoption, the Competition Code should increase competition and not preserve the status quo.

03. Judicial Independence and Integrity

AmCham welcomes the introduction of a competitive merit-based examination process for the selection of judges. To increase the benefit from these reforms, the Government should go even further by taking steps to increase the transparency of the more subjective oral examination phase of the judicial selection process, as well as increasing the transparency of the judicial evaluation and disciplinary processes.

As mentioned in our previous White Paper, Azerbaijan’s justice system is perceived as corrupt and subject to outside influences. In a court system, perception is nearly as important as actual fact. AmCham reiterates its stance that the perception alone that local courts are subject to outside influences is sufficient to cause potential investors to avoid investing here. Unfortunately, in Azerbaijan, the court system is not only perceived as corrupt but numerous examples of inappropriate judicial behavior exist of judges accepting payments and instructions from litigants and third parties. This negatively affects the business climate in the country.

Recommendations

- We recommend that all judges be required to file financial disclosure forms and that steps be taken to enforce this requirement.
- We recommend that open public access be provided to all court proceedings and judicial decisions.
- To increase transparency, we recommend that all court decisions be made public through publication on an official website.
- We also recommend that strict conflict of interest rules for judges be developed and implemented.
- We also recommend that the Government fully complies with the Council of Europe standards for judicial independence.

QEYD ÜÇÜN / FOR NOTES

QEYD ÜÇÜN / FOR NOTES